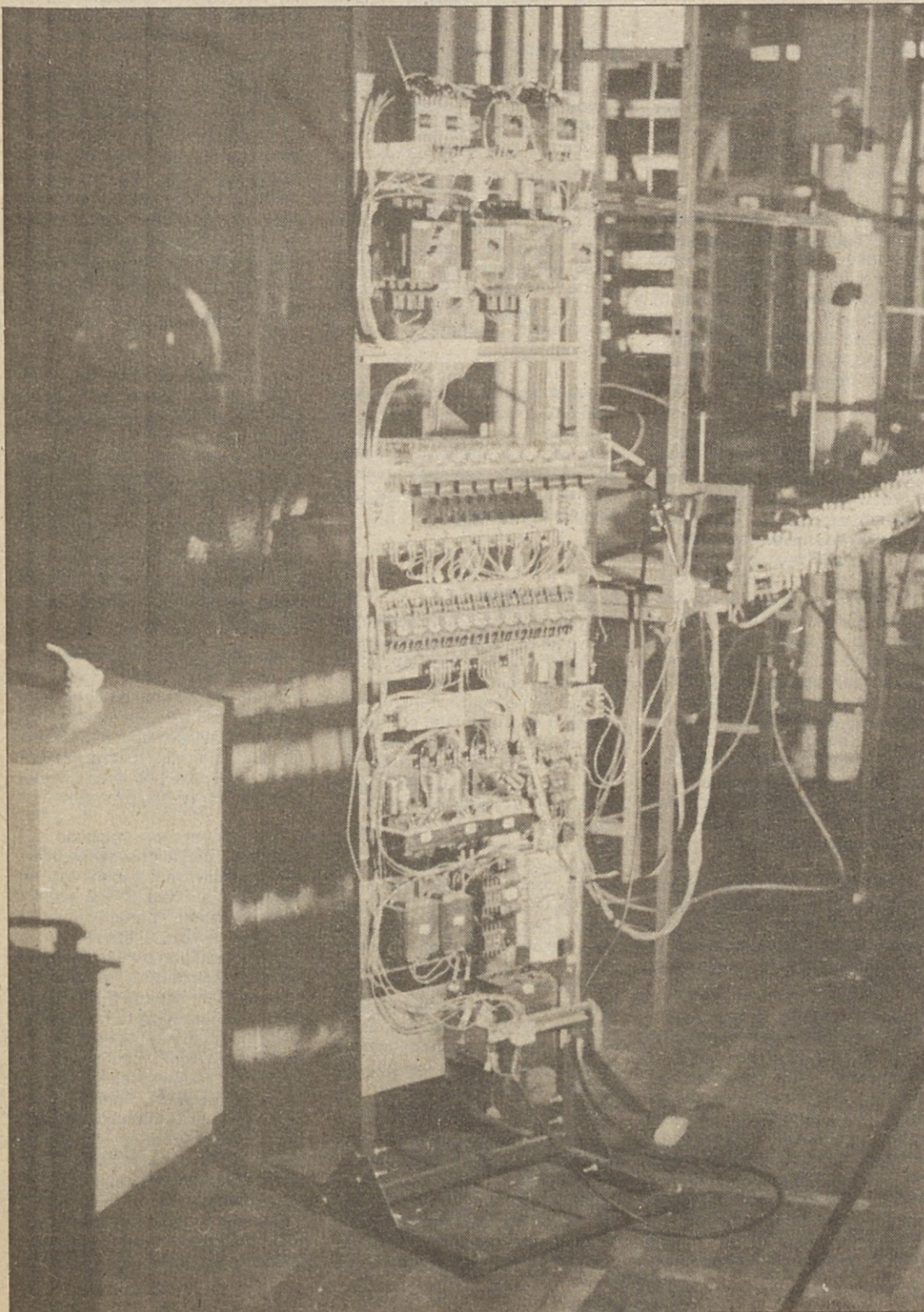

Iskra

Zaostriamo boj za kakovost

Fotografija kaže preizkusno mesto za izvajanje preizkusa zanesljivosti elektronskih telefonskih aparatov ETA 85. V ospredju je naprava za avtomatsko krmiljenje preizkusa

Najbrž ni prvič, da izpostavljamo geslo, češ da je treba poslej še bolj zaostriamo boj za kakovost. Toda, četudi je bilo o tem dosti govora, je vendar ta tema slejkoprej aktualna. Ugotavljamo namreč, da ni zadosten boj zgolj za količino, da je pomembna tudi rentabilnost in še zlasti pomembna je kakovost. Kajti, brez kakovosti izdelek ne služi prav in zato, seveda, tudi ni-ma ustrezne cene.

To seveda velja še posebej, kadar gre za mednarodno tržišče, kjer zahtevajo mednarodno kakovost z določenimi standardi; posebno pa je to pomembno v taki proizvodnji, kot je naša — v elektroniki in sorodnih vejah sedanje raznolike proizvodnje naše Iskre, kjer gre za natančne, precizne izdelke, ki so to le, če so res kvalitetni in precizni.

Zunaj meja smo lahko uspeli le, če smo ohranjali potrebno kakovost izdelkov, če smo jo sproti prilagajali napredku v tehnologiji. Obratno pa smo morali nekajkrat pogoltniti tudi kritiko in sprejeti zavrjene pošiljke, ker kakovost ni ustrezala. Tudi zdaj se borimo za prodor in prodajo na zahodnih in vzhodnih tržiščih. Med drugim se nam odpirajo perspektive v SZ — toda, izplavali ne bomo, če ne bomo sposobni ponujati res prvovrstne kakovosti.

V tem smislu smo imeli že nič koliko sestankov in sklepov, simpozijev in deklaracij, s tem vprašanjem se ukvarjajo posebne komisije in podkomisije, a če ne bosta ustrezna zavest in zadostna volja prepojili dela slehernega med nami, še vedno ne bo nič in še in še bomo ponavljali gesla o tem, da je treba zaostriamo boj za kakovost.

▲ Mara Ovsenik

Rezultati primerjalne raziskave inovativnih skupin v Sloveniji z japonskimi krožki kakovosti (II. del).

Splošne značilnosti Iskrinih krožkov za izboljšanje proizvodnje

Iz primerjalne analize dr. Akihire Ishikawe s Chuo Univerze v Tokiju in dr. Veljka Rusa smo že objavili nekatere značilnosti inovativnih skupin v Sloveniji, s posebnim poudarkom na Iskrinih krožkih za izboljšanje proizvodnje.

V tem delu povzeka raziskave se bomo ukvarjali s podpiranjem inovativnih skupin in potekom dejavnosti v njih. Nekoliko bomo tudi primerjali probleme, ki jih rešujejo krožki na Japonskem in pri nas in pogledali na nekatere ovire in perspektive razvoja inovativnih skupin pri nas. Naj ponovimo da je analiza temeljila na vprašalnikih za pospeševalce in vodje inovativnih skupin, ki so bili podobni vprašalnikom JUSE (Japonska zveza znanstvenikov in inženirjev) na Japonskem tako, da so rezultati primerljivi.

Podpora inovativnim skupinam

Z dvema vprašalnikoma za pospeševalce in za vodje IS smo skušali ugotoviti, kolikšno in kakšno pomoč so prejemale inovativne skupine s strani vodilnih oseb, samoupravnih organov in sindikatov. Iz odgovorov pospeševalcev sledi, da ja najbolj intenzivna pomoč vodilnih, najmanj pa pomoč sindikatov. Pri sindikatih in pri samoupravnih organih še vedno prevladuje splošna, formalna, ali pa moralna podpora inovativnim skupinam, ali pa odsotnost kakršne koli podpore, medtem ko lahko ugotovimo, da je pomoč vodilnih organov v dveh tretjinah delovnih organizacij aktivna in konkretna.

Organizacijske oblike pomoči so bolj pogoste, kot strokovne oblike pomoči. Oblike strokovne pomoči srečujemo pravzaprav samo pri vodilnih organih, ne pa tudi pri samoupravnih organih in pri sindikatih, kar je tudi glede na sestavo in glede na funkcijo le-teh utemeljeno.

Organizacijske oblike pomoči so že dokaj raznolike. Pri vodilnih organih najbolj pogosto naletimo na pomoč pri realizaciji predlogov, pri samoupravnih organih pa na vrednotenje in nagrajevanje predlogov.

Pri strokovnih oblikah pomoči omenjajo vodje IS najbolj pogosto pomoč strokovnih služb, za katero poskrbijo vodilni organi in organizacijo ustreznih informacij s strani vodilnih organov.

Sicer pa je tudi iz drugih odgovorov vodij IS očitno, da nudi nižji vodstveni kader precejšnjo podporo inovativnim skupinam. Kar 55% vodij IS je izjavilo, da njihovi neposredni nadrejeni aktivno podpirajo in tudi aktivno sodelujejo z IS. Če primerjamo ta podatek z rezultati japonske ankete, lahko ugotovimo, da le 34,4% vodij IS trdi, da imajo aktivno podporo neposredno nad-

rejenih. V japonskih podjetjih vodilni pomagajo vodjem IS v glavnem le tedaj, kadar jih le-ti za pomoč naprosijo. Glede na ta podatek kaže, da so vodje IS v japonskih podjetjih bolj avtonomni v reguliranju IS aktivnosti.

Če pa pregledamo podobne odgovore slovenskih pospeševalcev, lahko ugotovimo nasprotno: le-ti pravijo, da vodilni le redko dajejo sugestije, ali nasvete IS, medtem ko japonski pospeševalci menijo, da vodilni ljudje v japonskih podjetjih občasno, ali celo pogosto dajejo sugestije in nasvete IS.

Če združimo oba podatka, lahko rečemo, da vodilni ljudje v slovenskih podjetjih nudijo manj pomoči IS, kot vodilni ljudje v japonskih podjetjih, neposredno nadrejenim oz. mojstri pa nasprotno nudijo IS skupinam več podpore v slovenskih podjetjih kot v japonskih. Vendar ta podpora nižjega vodstvenega kadra v slovenskih podjetjih ni takšna, da bi zmanjševala samostojnost IS. Iz primerjave odgovorov iz obeh dežel je namreč razvidno, da v japonskih podjetjih kar 87% vodij IS izjavlja, da obravnavajo predvsem tiste probleme, ki jih je sugeriralo vodstvo, v slovenskih delovnih organizacijah pa le 25% vodij IS izjavlja, da obravnavajo predvsem tiste probleme, ki so jih sugerirali vodilni.

Glede na to, da so IS v Sloveniji mlade in, da nimajo še dovolj izkušenj, domnevamo, da omenjena visoka stopnja samostojnosti ne vpliva nujno na večjo učinkovitost, njihovega dela.

Spontan značaj IS aktivnosti v slovenskih delovnih organizacijah pride še bolj do izraza tedaj, ko primerjamo odgovore respondentov o tem, ali so IS samostojne, ali pa so vključene v kak širši sistem. V japonskih podjetjih ugotavljamo, da so IS v 67% podjetjih del širšega sistema (takoimenovanega sistema za celovito zagotavljanje kakovosti) in, da so samostojen element le v 30% podjetij. V slovenskih delovnih or-

ganizacijah je to razmerje 50 : 50, v polovici podjetij in to tistih, ki uvajajo krožke za pospeševanje proizvodnje, so IS povsem samostojne enote, v drugi polovici pa so vključene v širši sistem.

Premajhna integracija IS v širši sistem kontrole kvalitete, ali pa v širši sistem inovativne dejavnosti, lahko vpliva na manjšo učinkovitost njihovega dela, saj zaradi neintegriranosti lahko pogosteje pride do tega, da predlogi IS nimajo prave podpore v širšem sistemu.

Prav iz tega razloga smo se v Iskrini odločili in priprave so v teku, da uvedemo tako imenovani sistem celovitega zagotavljanja proizvodov in storitev, katerega pomemben del so tudi krožki za izboljšanje proizvodnje.

Delovanje

Oglejmo si zdaj tudi značilnosti delovanja IS. Pogostost sestankov je približno takšna, kot v japonskih podjetjih: večina IS ima sestanke dvakrat mesečno. Sestanki trajajo običajno eno uro. Tudi po dolžini sestankov se slovenske IS ne razlikujejo od japonskih. Med obema deželama pa so razlike glede časa sestankov. V slovenskih delovnih organizacijah ima kar 82% IS sestanke med rednim delovnim časom, medtem ko ima sestanke med delavnim časom na Japonskem le 59% IS. Ostale skupine imajo sestanke pred, ali pa po delovnem času, nekatere celo med vikendom. Razumljivo je tedaj, da je med japonskimi IS več tistih, ki imajo plačane sestanke s strani vodstva podjetja: okoli 70 članov IS, ki imajo sestanke izven delovnega časa, dobi plačane nadure, ali pa finančno kompenzacijo, ki je uveljavljena na kak drug način.

Udeležba na sestankih IS je na Japonskem boljša, kot v Sloveniji: v Sloveniji je le 24% IS, v katerih je udeležba članov na sestankih praviloma več kot 90%, medtem ko je na Japonskem takšnih IS kar 62%. Seveda pa iz tega podatka ne

smemo sklepati, da je udeležba članov na sestankih IS nizka, saj v več kot 3/4 IS prisostvuje sestankom nad 80% članov.

Toda če je prisotnost na sestankih boljša v japonskih IS, je po drugi strani aktivnost članov na sestankih IS v Sloveniji večja: v Sloveniji je kar 54% takšnih IS, v katerih več kot 80% članov sodeluje v razpravah na sestankih, medtem ko je na Japonskem le 29% takšnih IS. Zdi se, da je večja aktivnost v slovenskih IS posledica dejstva, da je članstvo v njih prostovoljno in ne obvezno, kot je to primer v japonskih podjetjih. Prostor, v katerem so sestanki IS je prav tako različen: v japonskih podjetjih so sestanki najpogosteje na delovnem mestu, ali pa v skromnih prostorih, ki so tik delovnega mesta, medtem ko so sestanki IS v slovenskih delovnih organizacijah najpogosteje v sejni sobah. Verjetno je to tudi posledica sorazmerno maloštevilnih IS v Sloveniji, saj si je mesto sestanka pri večjem številu IS težko zamisliti zunaj neposrednega delovnega okolja.

Če bi merili učinkovitost IS po številu rešenih problemov, bi lahko rekli, da se slovenske IS ne razlikujejo od japonskih po učinkovitosti. V enih in drugih se rešujejo povprečno po 3 probleme na leto.

Uspehe svoje dejavnosti posredujejo IS širši javnosti v obeh deželah. V Sloveniji je izjavilo več kot pol vodij IS, da so v zadnjem letu vsaj enkrat predstavili uspehe svoje dejavnosti v delovni organizaciji in izven nje.

Podobno je tudi v japonskih IS: IS predstavljajo svoje uspehe na ravni obrata 2,5 krat letno, na ravni celotne firme pa 1,4 krat letno. Kadar predstavljajo uspehe IS na ravni celotne firme, tem predstavilom praviloma prisostvujejo tudi vodstva firm (v 93% primerov).

Podobno ravnanje opažamo tudi v Sloveniji: tudi tu prisostvujejo javnim predstavilom uspehov IS na ravni DO, ali celo SOZD vodilni ljudje. O uspehih poroča na javnih predstavilvah običajno tisti član IS, ki ga sporazumno izvolijo: to velja v večini primerov tudi za predstavitev na ravni celotne firme, ali pa SOZD. Večina vodij IS meni, da je javno poročanje o uspehih IS koristno. V Sloveniji meni 90% vodij IS, da so takšne predstavitve na ravni TOZD, ali DO koristne. Razlike med vodji IS v Sloveniji in vodji IS na Japonskem pa so očitne glede aspiracij: na Japonskem so vodje IS v glavnem zadovoljni s številom predstavitev na obeh ravneh, v Sloveniji pa je očitna potreba vodij IS po tem, da bi bile te predstavitve še pogostejše. Več sestankov

si želijo iz dveh razlogov: zaradi tega, ker takšna javna predstavitev zelo motivira člane IS in zato, ker pomenijo takšne predstavitve tudi dragoceno nabiranje izkušenj.

Tukaj se moramo vključiti v poročilo s kratkim dopolnilom glede na organizacije Iskre. Pri nas je predstavitev izključno na ravni vodstva obrata, ali TOZD. Konkretnih predstavitev nismo imeli. To nas opozarja na dvojje, ali se vodstva na teh organizacijskih ravneh ukvarjajo samo z »višjimi« problemi in za krožke nimajo časa ali pa, kar je še bolj verjetno, saj je znano, da je večina naših krožkov sestavljena iz delavcev v proizvodnji in montažah, da že sami člani krožka menijo, da njihovi predlogi »niso nič posebnega« in premajhne rešitve za tako raven.

Prepričan sem, da moramo najti tudi pri nas v Iskri možnosti in oblike za širše prikazovanje in predstavitve s pomočjo krožkov doseženih rezultatov.

Za izmenjavo izkušenj med samimi IS na Japonskem organizirajo posebne sestanke. Takšne sestanke med IS znotraj obrata ima na japonskem več kot polovica IS, več kot četrtina pa jih ima tudi na ravni celotnega podjetja. Ti sestanki so v glavnem posvečeni problemom koordiniranja in reguliranja inovativne dejavnosti znotraj IS. Tu so razlike med deželama zelo velike, saj so v Sloveniji takšni sestanki med IS zelo redki.

Prav tako je velika razlika med deželama glede publiciranja rezultatov aktivnosti IS v časopisju. Na Japonskem izdaja kar 44% IS svoje posebne publikacije o inovativni dejavnosti. Te publikacije izhajajo v polovici primerov več kot šestkrat na leto in s tem zagotavljajo redno ter kontinuirano obveščanje o inovativnih dosežkih. V Sloveniji še ni mogoče najti časopisov, ki bi bili posebej namenjeni inovativni dejavnosti IS, so pa primeri, da so rezultati IS objavljeni v glasilu delovne organizacije. Očitno je, da s tega vidika obstajajo dokaj velike možnosti v Sloveniji, saj ima skoraj vsaka DO svoje glasilo.

Na osnovi dogovora z uredništvom našega glasila Iskra bomo tudi v našem glasilu pripravili stalno rubriko za objavljanje inovacijskih dosežkov. Rubrika, ki bo imela stalen naslov »Krožki za izboljšanje proizvodnje«, bo sestavljena iz več delov. V začetku bo sestavljena tako, da bo v prvem delu nekaj besed o dejavnostih, lastnostih in načinu dela naših krožkov, v drugem delu pa opis krožka iz neke OZD z opisom rešenega problema in podatki o doseženih rezultatih.

Tako se bo tudi glasilo Iskra aktivno vključilo v širjenje naše metode za pospeševanje inventivnosti.

Lotar Kozina

1. april — dan MDB

Prostovoljno delo ni dovolj cenjeno

Začetki mladinskega prostovoljnega dela segajo globoko v zgodovino razvoja Jugoslavije. Prve akcije so se začele že v začetku leta 1941, ko so mladi prostovoljci ustanovili delovni vod, ki je štel 17 mladincev, ki so delali, rušili proge in ceste (Oštrej SR Srbija).

Kasneje so na osvobodjenih ozemljih delovale mladinske delovne brigade, ki so pomagale partizanski vojski sekati drva, pobirati krompir, žito, pšenico in drugo.

Na koncu druge svetovne vojne je bila Jugoslavija porušena, nujno potrebna obnove. Z obnovo pa so se prve pričele prav mladinske delovne brigade. Iz tistih časov se spominjamo prve mladinske delovne akcije za obnovo proge Brčko—Banovići, kjer je v treh mesecih sodelovalo 62.268 brigadirjev iz Jugoslavije in kar 1.833 brigadirjev iz tujine. Tu sta še progji Samac — Sarajevo, na kateri so bila dela končana 13 dni pred rokom in progja Nikšić — Titograd. Brigadirji niso delali le na progah in trasah, gradili so tudi tovarne. Tako sta zrasli tovarna Ivo Lola Ribar v Železniku in Tovarna parnih kotlov v Zagrebu in še katera. Delali so tudi na zahtevnejših deloviščih, kot sta bili avtocesta Zagreb — Beograd in hidrocentrala Mavrovo v Makedoniji. V Sloveniji so brigadirji zgradili našo, slovensko Gorico.

Danes mlade generacije želijo s prostovoljnim delom neposredno prispevati h krepitvi materialne osnove samoupravljanja. Izhodišča in cilji prostovoljnega dela mladih temeljijo na treh predpostavkah: Prvič — da se mladi navzamejo delovnih navad, torej delovnega značaja, drugič: da se mladi pripravljajo na potrebe družbe, vzgojnega značaja in tretjič: da se mladi aktivno vključujejo v proces samoupravljanja.

Mladinsko prostovoljno delo je treba prilagoditi družbenim potrebam in zahtevam. Tako je zdaj najpomembnejša izgradnja gospodarsko zaostalih in nerazvitih predelov Slovenije, kot so Kozjansko, Goriška Brda in nekatera območja v Prekmurju.

Danes že marsikje teče voda, ceste so urejene, krajanji imajo telefon in elektriko. Vse to so zgradili prav brigadirji na svojih akcijah. V Sloveniji imamo šest zveznih in šest republiških delovnih akcij. Delovanje mladinskih delovnih akcij je urejeno s posebnim samoupravnim sporazumom in z družbenim dogovorom o financiranju mladinskih delovnih akcij v naši ožji domovini.

Kljub ugodnostim, ki so jih deležni brigadirji, mladinsko prostovoljno delo v Sloveniji ni dovolj cenjeno, če primerjamo funkcioniranje naših centrov za mladinsko prostovoljno delo z drugimi v domovini.

V ZSMS smo se dogovorili, da so MDA pomembna kadrovska šola mladinske organizacije in družbe nasploh; da ne ponavljamo, da so MDA pomembna stopnica pri izmenjavi izkušenj med mladinskimi organizacijami po svetu.

Če smo iskreni, moramo priznati, da je ZSMS osamljena pri organiziranju takih »prireditvev«, preveč osamljena v prizadevanju, da bi rešila številne probleme prostovoljnega dela. Po drugi strani pa mladim očitajo, da le-tega ne znajo dobro organizirati. Vedno težje je

brigado popestriti s študenti in dijaki tako, da nam brigade dajo občutek, da so zgolj pionirske.

Zaradi takih zmotnih pogledov, ki jim ne vidimo konca v bližnji prihodnosti, je socialistična zveza prevzela del odgovornosti za ponovno okrepitev in cenjenost mladinskega prostovoljnega dela v naši republiki. Ne bi pa bilo odveč, če bi socialistični zvezi priskočila na pomoč tudi sindikat in zveza komunistov.

V stanju, v kakršnem smo se znašli, ko kupna moč potrošnika in njegov življenjski standard padata, se vsak, ne le mlad človek, peha za čim boljšim zaslužkom. Zato ni čudno, da smo na udarništvu in prostovoljno delo v večji meri že pozabili.

Rok Živkovič

ISKRA — Industrija baterij ZMAJ Ljubljana, Stegne 23

Na podlagi 22. člena Zakona o delovnih razmerjih in skladno z določbami statuta in Pravilnika o delovnih razmerjih delovne skupnosti skupnih služb delavski svet DSSS ponovno razpisuje dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

— za vodenje področja kontrole kakovosti (ni reelekcija)

Kandidati morajo poleg splošnih zakonskih pogojev in pogojev iz družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin izpolnjevati še naslednje: da imajo visoko, ali višjo izobrazbo tehniške smeri in nad 4 leta ustreznih delovnih izkušenj ter aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika.

Kandidat bo izbran za mandatno dobo 4 let.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na gornji naslov, s pripisom »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o odločitvi delavskega sveta obvestili v 60 dneh od poteka razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

Delovna skupnost skupnih služb

1. Varnostnega inženirja

Pogoj: višja izobrazba — varnostni, strojni, kemijski, ali elektro inženir, republiški strokovni izpit o VPD po 17. členu RZVD, 5 let delovnih izkušenj s področja varstva pri delu. Poskusno delo traja 60 delovnih dni.

2. Finančnega administratorja

Pogoj: poklicna šola — finančni administrator, administrator, eno leto delovnih izkušenj pri finančno-administrativnih delih. Poskusno delo traja 30 delovnih dni.

3. Voznika tovornjaka

Pogoj: voznik tovornjaka — C in E kategorije, 2 leti delovnih izkušenj. Poskusno delo je 40 delovnih dni.

TOZD Specialne baterije Šentvid pri Stični

1. Kemijski delovodja

Pogoj: srednja izobrazba strojne, ali kemijske smeri in 3 leta delovnih izkušenj na samostojnih strokovnih delih v proizvodnem procesu.

Interesenti naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na gornji naslov v roku 8 dni po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Razgovor z ing. Mitjo Borkom in Mitjo Povodnom

Potrditev domačega znanja

O preskušanju telefonskih aparatov in konstrukciji preskusnega radija

Pogosto drago plačujemo inozemskim preskuševališčem preskuse, ki bi jih z nekaj sodelovanja in dobre volje lahko izvedli doma, v okviru Iskrine delovne organizacije IKM. Da je temu res tako, sta nam potrdila tudi naša današnja sogovornika ing. Mitja Borko, strokovni sodelavec laboratorija za elektronske naprave in Mitja Povoden, sodelavec klimo-mehanskega laboratorija, ki je hkrati konstruktor novega orodja za preizkušanje zanesljivosti telefonskih aparatov s tastaturnim izbiranjem. Preskusno orodje so iz domačih elementov in z domačim znanjem izdelali doma, preskus pa je pokazal in dokazal, da lahko doma hitreje in kakovostno opravimo tudi tako zahtevne preizkuse, kot so preizkusi zanesljivosti.

Kaj sta nam povedala naša sogovornika?

Ena izmed temeljnih dejavnosti IKM je preizkušanje kakovosti in zanesljivosti. V okviru te, pogosto zahtevne dejavnosti, ki zahteva tudi teamsko delo, si tudi dejavnost zanesljivosti počasi, a zanesljivo utira pot. Med DO, ki sistematično prehajajo h ugotavljanju zanesljivosti svojih proizvedov, sodi prav gotovo tudi DO Telematika. Primer takega sistemskega prehoda h ugotavljanju kakovosti in zanesljivosti je tudi elektronski telefonski aparat ETA 85. Že v fazi razvoja so v DO Telematika prešli h ugotavljanju zanesljivosti. V IKM smo tedaj naredili napoved zanesljivosti (prek matematičnih modelov, do osnovnih parametrov o zanesljivosti). Tedaj smo v osnovi vedeli, koliko približno bo zanesljiv telefon, ki smo ga pozneje tudi testirali.

Zdaj zaključujemo II. fazo in smo v ugotavljanju zanesljivosti telefona vsekakor prišli korak naprej. Pred kratkim smo končali preizkus zanesljivosti telefona, ki je pravzaprav določilni preizkus, s pomočjo katerega ugotavljamo parametre zanesljivosti.

In kako poteka preizkus?

Preizkus obsega predvsem dve fazi, načrtovanje preizkusnega cikla z modeliranjem značilnih obdobij življenjske dobe preizkušane izdelka (upoštevanje IEC publikacije 605) in samo izvajanje preizkusa.

V prvi fazi smo modelirali obdobje transporta in obdobje uporabe telefona, za obe pa velja, da je treba določiti osnovne klimatske in električne obremenitve, kot na primer temperaturo, vlago, vibracije in padce, pač tiste obremenitve, ki so v življenju telefona možne, značilne in najbolj verjetne.

Samo delovanje in uporabo telefonov pa lahko modeliramo s fazami izbiranja klicnih števil, sprejemanja poziva, razgovora in mirovanja. Za izvedbo tega, takoimenovanega delovnega cikla smo v IKM konstruirali posebno preizkusno orodje, na katerem se avtomatično odvijajo omenjene faze.

In za kakšno orodje gre?

Gre za elektromehansko orodje, ki omogoča, da se na desetih telefonskih hkrati odvijajo faze dviganja in spuščanja pogovorke, izbiranja poljubne klicne številke s hkratnim beleženjem oddanih impulzov ter sprejemanjem poziva.

En tki. cikel traja 8 minut. V času preizkusa, ki je sicer potekal 5 mesecev, se je v 13 tednih zvrstilo skupno 112.000 8-minutnih ciklov. Pri preizkusu zanesljivosti smo beležili podatke o katastrofalnih odpovedih, degradacijah delovanja in zatajitvah.

Kako pa ste preizkus spremljali?

Sproti smo beležili stanje in rezultate obdelovali po ustreznih postopkih, ki so nas

privedli do osnovnih parametrov o zanesljivosti, oz. tehniško povedano, o točkovni in intervalni oceni pogostnosti odpovedi in časa do, oz. med odpovedmi.

In kakšni so rezultati? Je telefon dober?

Vsekakor, rezultati preizkušanja pričajo o solidni zanesljivosti telefona in potrjujejo rezultate napovedi.

Orodje za preskus ste izdelali sami?

Da, v celoti. Orodje, ki smo ga naredili, lahko uporabljamo ne-le za preizkus zanesljivosti celotnega telefona, ampak v posameznih primerih tudi za ugotavljanje življenjske dobe dekadnih tastatur. Tastature, vgrajene v moderna telefona ETA 80 in ETA 85 so tehnološko nov izdelek. Gre za tastature s tki. gumasto blazino. Prav na tem orodju lahko ugotavljamo, kakšne spremembe, npr. degradacije kontaktne upornosti, lahko povzročijo mehanske obremenitve, pri katerih na vsaki tipki opravimo npr. milijon pritiskov (na vsej tastaturi torej 10 milijonov pritiskov).

Morda še nekaj besed o preizkusnem orodju?

Četudi je bil narejen projekt za orodje, ki naj služi enkratnemu preizkusu, se je izkazalo, da je orodje vzdržalo tudi dodatna preizkušanja in pokazalo, da ustreza celo za bistveno bolj zahtevne preizkuse od načrtovanega. Seveda mora sleherno preizkusno orodje vzdržati dlje kot preizkušanelec. Ta preizkusna naprava je danes izdelana kot univerzalno orodje in ni namenjena le enovrstnim preizkusom, ampak jo lahko

prilagodimo še drugim telefonskim aparatom in elementom.

Če poudarimo še to, da so bili pogoji za preizkus ekstremni, tako glede klimatske, mehanske in električne obremenitve je jasno, da se je telefon izkazal kot ustrezen, prav tako pa se je kot ustrezno izkazalo tudi doma narejeno orodje. Vsekakor je to izdelano orodje dokaz, da je tudi na osnovi domačega znanja in iz domačih elementov možno izvesti preizkus, za kakršnega običajno preizkuševalce iščemo v tujini, kjer bi tak preizkus trajal dlje, hkrati pa bi bil tudi bistveno dražji.

Ste imeli ob konstrukciji kakšne probleme?

Smo. Pa ne tehniških, ali strokovnih, ampak nabavne. Ta problem pa poznate, kajne? Pogosto preprosto sploh ne pridemo do elementov, ki jih potrebujemo za nek preizkus, ali pa jih čakamo v nedogled.

In kakšen je smisel in namen teh preizkusov in preverjanj?

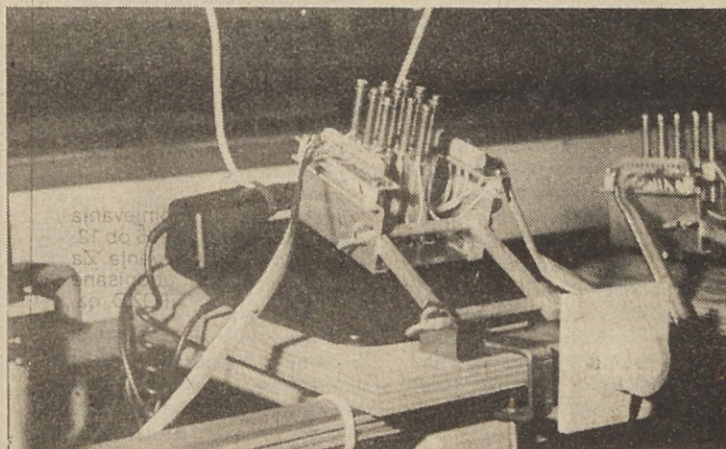
Je predvsem v ugotavljanju vzdržljivosti, mehanske in klimatske odpornosti preizkušancev, skratka v ugotavljanju kakovosti in zanesljivosti elementov in naprav.

In kaj bi povedali ob koncu?

Morda bi ob koncu poudarili, da se v Iskri utrjuje počasi, a vendarle, spoznanje o pomenu kakovosti in zanesljivosti za razvoj in uspeh moderne organizacije kot je Iskra.

Ob tem bi spet morali pohvaliti odnos DO Telematika iz Kranja do tovrstnih problemov, saj kažejo dosti dobre volje za sodelovanje, ki je vpleteno v nenehno prizadevanje, da se z visoko kakovostjo in zanesljivostjo potrdijo tudi izven naših meja. Zgleden primer njihovega prizadevanja je tudi nov telefon ETA 85. In za take rezultate si gotovo vsi prizadevamo in si jih želimo.

Mara Ovsenik

Elektromagnetni prsti v delovnem položaju, preizkusno orodje pa prikazuje fotografija na naslovni strani

Inventivna dejavnost v letu 1984

Mirno lahko zapišemo, da je bila lanska inventivna dejavnost v Semiču na dostojni ravni. Tako se je odbor za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge lani desetkrat sestal in na svojih sejah obravnaval prispele inovacijske predloge in ostalo problematiko s tega področja.

Lani je odbor obravnaval 24 predlogov za najrazličnejše izboljšave v proizvodnji. Izmed omenjenih 24 predlogov je dva predloga zavrnil, 14 jih je obračunal, ostali predlogi pa so še v postopku.

Izračunana gospodarska korist inovacijske dejavnosti je lani znašala 12.054.960 dinarjev in seveda še ni dokončna, ker je še več predlogov v postopku. Kljub temu pa v Semiču ocenjujejo, da bo čista gospodarska korist od inovacij znašala v letu 1984 kakih petnajst milijonov novih dinarjev.

Tako so lani izplačali tudi deset denarnih nagrad, ki so znašale 152.070,50 dinarja. Ostale nagrade v skupni vrednosti kakih 400.000 dinarjev pa bodo izplačali takoj, ko bo lahko izračunana dokončna gospodarska korist posameznega predloga.

Odbor se je tudi vključil v razreševanje problema kritične embalaže (tako transportne, kot prodajne) in je imenoval svoj tim, ki

naj bi v najkrajšem času predložil rešitve tega problema.

Če ob lanskoletni bilanci inovacij pogledamo še samo strukturo inovatorjev, vidimo, da prijavljajo inovacije le delavci iz neposredne proizvodnje in s poklicno izobrazbo (vzdrževalci, orodjarji in delavci v montaži), torej delavci, ki se pri svojem delu konkretno soočajo

z določenimi problemi in jih tudi sami skušajo z različnimi izboljšavami po svoje razrešiti. Vsi prispeli predlogi so bili zgolj naključnostne inovacije, to je, do njih je prišlo nenačrtno.

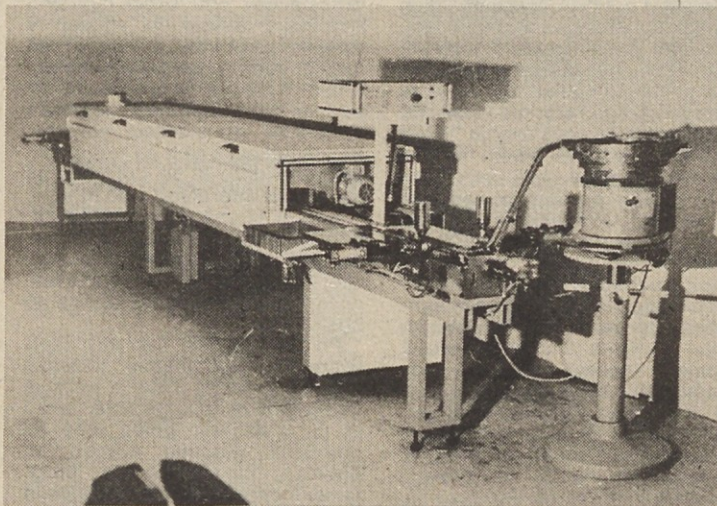
Zato je pa tem bolj zaskrbljujoče, da med inovatorji ni bilo niti enega predlagatelja z visoko, ali višjo izobrazbo, medtem ko so predla-

gatelji s srednjo izobrazbo prava redkost. Zagotovo je to dejstvo posledica mišljenja, da strokovnjaki s svojega področja niso upravičeni prijavljati inovacijskih predlogov, ker pač takšni predlogi sodijo v njihovo službeno dolžnost. To je zagotovo zmotno in nepravilno gledanje na pospeševanje in vzpodbujanje inovacijske dejavnosti.

Predvsem pa je pomembno, menijo v Semiču, da moramo razločevati, kaj je rutinsko in neustvarjalno delo od inovacijskega dela in seveda inovacijsko delo tudi stimulirati. S takšnim mišljenjem in odnosom bi morali enkrat za vselej prekiniti in se začeti obnašati tako, kot se vedejo v razvitem svetu. Le tako bi namreč zainteresirali strokovni kader v delovni organizaciji (razvijalce, konstrukterje, tehnologe in ostale strokovne delavce), da bi znanstveno in načrtno razreševali tehnološke probleme.

Za konec pa še pravijo, da je treba razmisliti ob dejstvu, da si dajemo vedno za vzgled Japonce z največjim številom inovacij na določeno število zaposlenih in se vprašati: »Ali mar Japonci nimajo nobenih službenih dolžnosti, da zmorejo prijaviti toliko inovacij?«

D. Ž.

Linija za montažo SMM-103 v Semiču

SOZD Iskra, Izobraževalni center Ljubljana

razpisuje specialistično izpopolnjevanje izobrazbe po programu:

Računalniško podprta simulacija poslovnega odločanja za 6. ZT šolo v času od 30. 5. — 1. 6. 1985

Specialistično izpopolnjevanje z uporabo računalnika, spremljevalca sodobnosti, ki bo prvič uporabljen v programu izobraževanja delavcev v mednarodnem poslovanju Iskre, je namenjeno udeležencem 6. Zunanjetrgovinske šole v Iskri.

Vodenje poslovanja v konkurenčnem boju je izredno zahtevna naloga. Simulacija poslovnega odločanja bo omogočila, da bodo udeleženci odločali o poslovanju podjetja, spoznali posledice odločitev in jih tudi popravljali. Rezultati poslovanja bodo primerjani s plani poslovanja, ki bodo izdelani za obdobje 3 let v naprej. Poslovna igra bo dala odgovor na to, katera skupina udeležencev je bila najbolj uspešna pri vodenju podjetja v enakih pogojih tekmovanja med enakimi podjetji.

Ste pripravljeni napredovati v strokovnem vodenju o poslovnem odločanju?

VSEBINA:

1. Obrazložitev zasnove igre
 2. Oblikovanje politike podjetja in konkretizacije letnih planov
 3. Izvajanje simulacije v normalni podjetniški konkurenci
- NOSILEC PROGRAMA:** SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana

VODJA PROGRAMA: Bogdan Pelc, dipl. ekon.

ČAS IN KRAJ: s programom specialističnega izpopolnjevanja bomo pričeli 30. 5. 1985. Zaključek predvidevamo 1. 6. 1985 ob 12. **CENA:** v ceno 19.500.— so vključeni vsi stroški izobraževanja. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD, oz. DSSS.

PRIJAVE:

Prijavnice pošljite najkasneje do 12. 4. 1985 na naslov SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI — Sonji Vrhovec.

Podrobnejše informacije dobite na tel. št.: 061/222-212. int.: 35-93 pri Bogdanu Pelcu.

SOZD Iskra, Izobraževalni center Ljubljana

razpisuje specialistično izpopolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

računalniško podprta simulacija poslovnega odločanja za 5. ZT šolo v času od 6. 6. — 8. 6. 1985

Specialistično izpopolnjevanje z uporabo računalnika, spremljevalca sodobnosti, ki bo prvič uporabljen v programu izobraževanja delavcev v mednarodnem poslovanju Iskre, je namenjeno udeležencem 5. Zunanjetrgovinske šole v Iskri.

Vodenje poslovanja v konkurenčnem boju je izredno zahtevna naloga. Simulacija poslovnega odločanja bo omogočila, da bodo udeleženci odločali o poslovanju podjetja, spoznali posledice odločitev in jih tudi popravljali. Rezultati poslovanja bodo primerjani s plani poslovanja, ki bodo izdelani za obdobje 3 let v naprej. Poslovna igra bo dala odgovor na to, katera skupina udeležencev je bila najbolj uspešna pri vodenju podjetja v enakih pogojih tekmovanja med enakimi podjetji.

Ste pripravljeni napredovati v strokovnem vodenju o poslovnem odločanju?

VSEBINA:

1. Obrazložitev zasnove igre
 2. Oblikovanje politike podjetja in konkretizacije letnih planov
 3. Izvajanje simulacije v normalni podjetniški konkurenci
- NOSILEC PROGRAMA:** SOZD Iskra Izobraževalni center Ljubljana

VODJA PROGRAMA: Bogdan Pelc, dipl. ekon.

ČAS IN KRAJ: S programom specialističnega izpopolnjevanja bomo pričeli 6. 6. 1985. Zaključek predvidevamo 8. 6. 1985 ob 12. **CENA:** V ceno 19.500.— so vključeni vsi stroški izobraževanja. Za navedeno ceno bodo TOZD prejele račun na podlagi podpisane prijavnice. Potne stroške si uredijo udeleženci v svojih TOZD, oz. DSSS.

PRIJAVE: Prijavnice pošljite najkasneje do 5. 4. 1985 na naslov TOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI, Sonji Vrhovec.

Podrobnejše informacije dobite na tel. št.: 061/222-212, ali 061/213-213, int.: 35-93 pri Bogdanu Pelcu.

Iskra Iskra kra Iskra Iskra Iskra Iskra Elektrozeve Iskra Is Sanacija DO Elektrovezv prehaja v

Osrednja ugotovitev našega pogovora z v.d. glavnega direktorja DO Elektrozeve Francem Štancerjem in pomočnikom glavnega direktorja Tiborjem Šimonko je bila, da prehaja sanacija DO Elektrozeve kljub pozitivnemu poslovnemu rezultatu preteklega leta, 1984 v svojo najodločilnejšo fazo. Ne zaradi tega ker bodo letošnji poslovni rezultati po vsej verjetnosti boljši od lanskih, prihodnje leto pa naj bi bili celo bistveno boljši od letošnjih, temveč zaradi vrste pomembnih organizacijskih in kadrovske sprememb, ki bodo morale biti pravilno zastavljene, če si želimo zagotoviti dolgoročno uspešno poslovanje ter tako preprečiti ponovitev sanacijskih težav iz prejšnjih let.

Naša sogovornika sta nam postregla z osnovnimi pokazatelji lanskega poslovanja, nakar smo se še pogovorili o najpomembnejših nalogah, ki čakajo DO Elektrozeve v letošnjem in prihodnjem letu.

V DO Elektrozeve ste pred 2 leti začeli s sanacijo DO. So lanski poslovni rezultati pokazali, da ste na pravi poti?

Tako kot leto prej smo tudi v letu 1984 z močno izvozno usmerjenostjo in izpolnitvijo načrta ugodno vplivali na finančni rezultat DO. Tako smo leto 1984 zaključili pozitivno in v mejah načrtovanih rezultatov. Zadovoljivo smo predvsem uresničili načrtovani prihodek, dohodek poslovnih skla-

tično, saj smo precej zaostali za izpolnitvijo proizvodnega načrta, predvsem zaradi zamud v razvoju in uvajanju v proizvodnjo nekaterih novih izdelkov, poznih dobav repromateriala, oz. nekompletnosti ter ne nazadnje nezadostnih in neuskajanih proizvodnih zmogljivosti.

Izvoz na konvertibilno področje nam je realno, računano v dolarjih, uspelo povečati za 10%, kar še vedno ni zadovoljivo, ker smo s tem uresničili le 70% našega izvoznega načrta. Podoben položaj imamo v izvozu na klirinško področje, kjer smo v dinarskih vrednostih dosegli sicer 100% porast izvoza predvsem na račun

ni na premostitvene kredite. Glede na to, da smo pridobljene avanse v preteklosti (predvsem pa v letih 1980, 81 in 82) zaradi znanih težav nenamensko porabili, smo bili za izpolnitev »starih«
pogodbenih obveznosti v preteklem in v letošnjem letu prisiljeni iskati neselektivne kredite, katerih obrestna mera danes dosega že 60%. Tako smo imeli izredno visoke stroške, saj so nam bile obresti večje od naše akumulacije in se celo približale celotni masi osebnih dohodkov.

Povprečni neto OD na zaposlenega je bil lani 27.983 din, torej 51% več kot leta 1983. S tem seveda ne moremo biti povsem zadovoljni predvsem še, ker je visokostrokoven kader, ki ga mi potrebujemo zaradi vsestranskega znanja izredno iskan. Tako nas je v letu 1984 zapustilo 21 delavcev z visoko strokovno usposobitvijo, leto prej pa celo 42. Skoraj v večini primerov so to bili s trudom in sredstvi ostalih sodelavcev v DO »vzgojeni«
inženirji tako, da čeprav zaposlujemo nove sodelavce, nam ostajajo odprte vrzeli, ker tako obsežni programi in ambiciozni načrti, kot jih ima naša DO, zahtevajo veliko dopolnilnega znanja in izkušenj. Vsekakor pa razveseljuje dejstvo, da se je v zadnjem času osip kadra skrcil na minimum.

Za letos smo predvideli porast OD za 45% in glede na realne možnosti porasta dohodka, ki pogojuje rast mase OD bi nam to moralo uspeli. Seveda, v kolikor ne bo večjih nepredvidljivih sprememb pri pridobivanju dinarskih in deviznih sredstev, oz. omejevanj uvoznih možnosti, ali zastojev v dobavi repromateriala od domačih in tujih dobaviteljev.

Omeniti velja še težave v dobavi repromateriala, tako od tujih (predvsem glede pogostejšega embarga), kot tudi od domačih proizvajalcev, žal tudi iz Iskrine temeljne organizacije Feriti, DO Kondenzatorji in DO Telematika. Sicer smo se veliko dogovarjali in tudi dobre volje na obeh straneh je

bilo, vendar z dobavami ne moremo biti nikakor zadovoljni, saj bi rezultati, ki smo jih ocenili za dokaj ugodne, lahko bili še boljši, če ne bi bilo zamud v dobavah.

V zadnjih dveh letih smo z željo, da bi zmanjšali uvozno odvisnost, zamenjali precej uvoženega repromateriala z domačim, toda to nam je prineslo tudi nemalo težav. Omenjene zamude domačih dobaviteljev in nezadovoljiva kakovost, ki nam jo nudijo nekateri med njimi nam povzročajo zastoje v proizvodnji in bistveno povečujejo izmet, kar spet pomeni veliko dodatnega dela in stroškov, saj našim končnim izdelkom le moramo zagotoviti predpisano kakovost.

Kaj nam še lahko poveste o pogojih poslovanja, ki so specifični za našo DO?

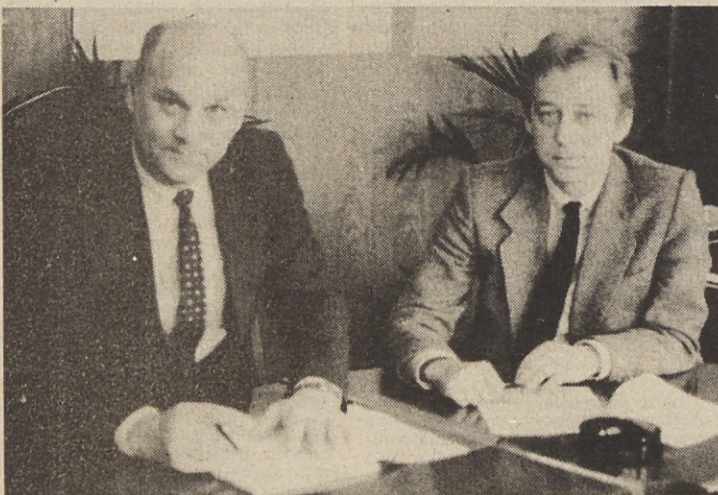
Kot smo že omenili so za naše proizvodne programe značilni zelo dolgi proizvodni cikli ter nekontinuiran dotok denarnih sredstev. V tem smislu smo vezani na premostitvene kredite in nam je bil zato v veliko pomoč sistem internega financiranja v Iskri prek Iskra banke. Lahko rečemo, da so v Iskra banki imeli razumevanje za našo problematiko ter jo reševali v skladu z možnostmi in glede na dane pogoje.

Velja omeniti, da nam je v skladu z nekaterimi zaključki in dogovori, ki so bili doseženi ob sanaciji naše DO, v veliko pomoč dolgoročni kredit od DO CEO. Ta nam je v dobri meri izboljšal našo likvidnost in nam s tem zmanjšal že tako visoke stroške za obresti.

Ob tem izkoriščamo priložnost, da se vsem delavcem DO CEO posebej zahvalimo za njihovo razumevanje in pomoč pri saniranju naše delovne organizacije.

V letu 1984 smo imeli v prvih desetih mesecih izredno nizek odstotek realizacije, saj smo skoraj 3/4 te realizacije uresničili v zadnjem četrtletju. Ta cikel, oz. nekontinuiran potek realizacije se bo, čeprav nekoliko ugodneje, ponovil tudi letos in tu so tudi pri nas še velike rezerve, da ta cikel zmanjšamo ter s tem našo kreditno odvisnost od tujih virov financiranja.

Z lastnim izvozom letos ne bomo mogli pokriti deviznih potreb, z drugimi pobudami in soudeležbo nekaterih kupcev ter ob nekaterih drugih virih, kot so blagovni in komercialni krediti pa upamo, da si

Franc Štancer (levo) in Tibor Šimonka

dov in akumulacijo. Slednje smo povečali celo z indeksom 200 glede na leto 1983 in s tem za 40% preseglji lanski načrt. Ob upoštevanju izredno zaostrenih pogojev gospodarjenja v preteklem letu, restrikcij pri pridobivanju denarnih sredstev, težav pri oskrbi z repromaterialom, omejevanj uvoznih možnosti in ob vsem tem za nas izjemno obremenjujočih obveznostih, iz preteklih let ter s tem povezanih zamujanj na posameznih projektih, lahko ocenjujemo dosežene rezultate, oz. lansko poslovno leto za uspešno. Vendar, kljub tej ugodni oceni ne moremo biti povsem zadovoljni s poslovanjem DO, še posebej naše TOZD RRNS, ki je po dveh letih pozitivnega poslovanja zaključila preteklo leto s 44 mio dinarji izgube. Izgubo so znotraj DO solidarnostno pokrile ostale temeljne organizacije z nepovratnimi sredstvi: TOZD RRNS pa je kljub temu dolžna izdelati sanacijski program, katerega izvajanje bo spremljala skupna komisija na ravni DO.

Oceno zadovoljivih finančnih rezultatov je treba začeti dokaj kri-

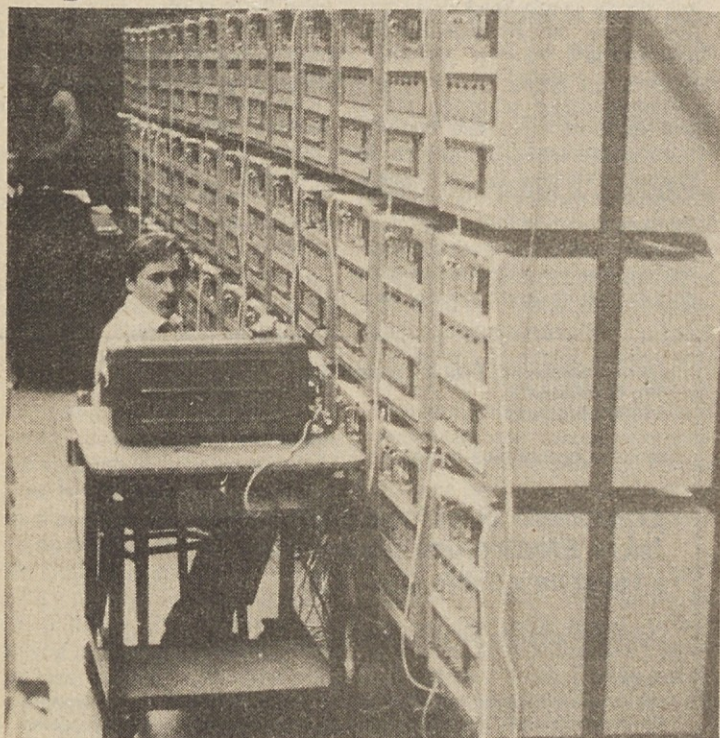
tečajnih razlik. Zal z deviznim prilivom od izvoza na konvertibilno področje ne pokrivamo vseh uvoznih potreb in smo zato prisiljeni iskati ostale necenene uvozne možnosti, prek blagovnih kreditov, nakupov deviz, participacij kupcev itd. Vse to nam otežuje ter zavira poslovno dinamiko in uresničevanje pogodbenih obveznosti. Nekaj več možnosti imamo, da naše devizne potrebe ugodneje rešujemo v letošnjem letu in še posebej v letu 1986. Upamo tudi, da bomo s pogodbami, ki smo jih v zadnjem času podpisali z nekaterimi večjimi kupci na konvertibilnem tržišču v bodoče uspešneje sanirali našo devizno bilanco.

V letu 1984 smo bistveno povečali dohodek na zaposlenega, glede na leto 1983 smo ga celo podvojili, izboljšali smo tudi strukturo lastnih virov v pokrivanju poslovnih sredstev ter s tem zmanjšali odvisnost naše DO od tujih finančnih virov in stroškov poslovanja, čeprav je ta prispevek še vedno krepko premajhen. Z lastnimi viri pokrivamo le 8% obratnih sredstev tako, da smo še vedno precej veza-

Bogdan Pirnovar beleži rezultate meritev za napravo RS 3

svojo najodločilnejšo fazo

Ob numerično krmiljenem krivilnem stroju

bomo kljub vsemu pokrili naše devizne potrebe bistveno bolje kot v preteklih letih.

Omenili ste že kadrovsko vprašanje. Proizvodnja visoko profesionalnih naprav brez lastnega znanja nima prihodnosti. Potrebujete pa tudi vrsto dobro usposobljenih kvalificiranih delavcev v proizvodnji?

Kadrovska problematika je zaradi močne fluktuacije izredno pereča, ker imamo za nekatere razvojne naloge premalo številnih kader, ali pa usposobljenost, predvsem novih sodelavcev zanje še ni zadostna.

Nekoliko bolje imamo rešeno kadrovsko vprašanje v proizvodnji, kjer pa imamo večje probleme zaradi izrabljene opreme, predvsem v proizvodnji naših civilnih programov. Tu je odpisanost osnovnih sredstev že 90% in brez nekaterih dodatnih investicij v letošnjem letu ne bomo mogli uresničiti načrtovanih nalog.

Vendar smo v zadnjih 2 letih le uspeli toliko izboljšati naš ekonomski položaj, da smo povrnili določeno zaupanje in računamo, da bomo glede na izredno zanimivo razvojno-raziskovalno delo na naših visoko profesionalnih elektronskih napravah, pridobili tudi dovolj mladih sposobnih strokovnjakov ter pravočasno dokončali sprejete razvojne naloge. Seveda bomo morali izboljšati naš način nagrajevanja. V teh letih se je lahko večina naših delavcev pričala, da je uspešen razvoj osnova dobrega ekonomskega položaja in s tem višjega standarda vseh zaposlenih. Temu ustrezno bomo morali nagrajevati razvojno delo, česar v preteklosti nismo, hkrati pa bomo morali boljše ovrednotiti tudi razvojne naloge in ostreje zahtevati njihovo pravočasno dokončanje.

Ne smemo več dopustiti, da pri nekaterih razvojnih nalogah ne bi vedeli, ne naprej, ne nazaj, kot se nam je to doslej dogajalo. Točneje moramo preveriti kaj je uresničljivo, koliko strokovnjakov in kakšno bremo potrebujemo in do kdaj mora biti projekt gotov. Res je ta vprašanja v razvoju težko okviriti, tudi je razumljivo, da se nekatere naloge v razvoju ponesrečijo, ali ne dajo pričakovanega rezultata, toda v celoti le mora biti zagotovljeno njihovo načrtovano izpolnjevanje, saj je to osnova vsakemu dobremu poslovanju na našem proizvodnem področju, oz. pogojuje naš obstoj.

Kako uresničujete posodabljanje proizvodnje in proizvodnih prostorov?

Zdaj zaključujemo za naše razmere dokaj veliko investicijo, ki je pokrila del proizvodnega programa. Ostaja pa nam še zelo velik primanjkljaj v posodabljanju proizvodne in merilne opreme, predvsem na področju civilnega programa, kjer bi z relativno majhnimi vlaganji lahko dosegli relativno velike učinke. Vsekakor si bomo prizadevali tudi tu doseči posodobitev opreme, vendar so se možnosti investiranja v zadnjih 2 letih izredno skrcile in bomo zato v dobršni meri odvisni predvsem od akumulacije naše DO.

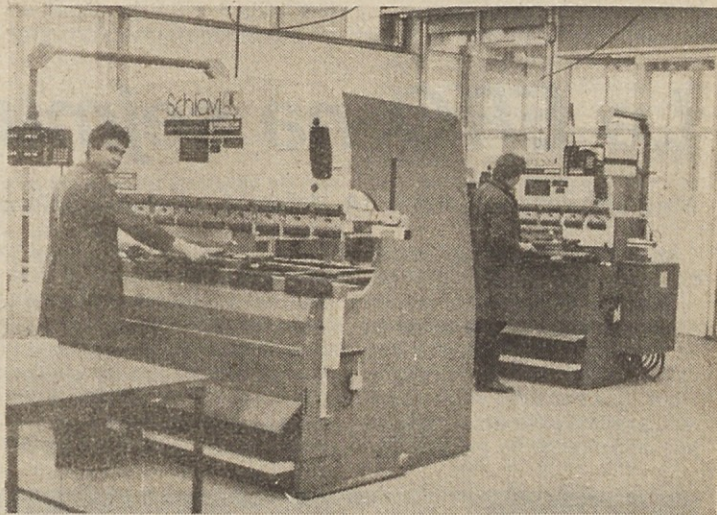
Pred seboj imate precej pomembnih nalog. katerim boste morali posvetiti še posebno pozornost?

Predvsem je tu uresničevanje naših načrtovanih nalog in reorganizacija v enovito DO. Združujemo že sorodne tehnologije, vse od elektronskih sklopov, proizvodnje mehanskih delov do tehnoloških povezav in gospodarske priprave proizvodnje. Sledi še združevanje programov investicijskih možnosti, priprav proizvodnje in drugo. Predvidevamo, da bomo po široki

razpravi v celotnem kolektivu opravili do konca julija tudi referendumsko odločanje za prehod v enovito DO, v drugi polovici pa bomo sprejeli vse potrebne samoupravne akte. Dodelati in sprejeti moramo potem še podrobnejšo mikroorganizacijo nove enovite DO.

Za prehod v enovito DO nam torej govori več razlogov. Omeniti velja še nove raziskovalno-razvojne programe, predvsem glede na potrebe in želje kupcev, nove pogoje organiziranja, vključno celotne SOZD Iskra ter nenazadnje obstoječe slabosti v naši DO in možnosti za izboljšanje naše organiziranosti. Ob tem želimo seveda ohraniti nekatere kvalitete iz sedanjosti organiziranosti, predvsem nekatere motivacijske pobude v posameznih TOZD, parcialno ugotavljanje poslovnih rezultatov po posameznih programih in s tem pogojeno ločeno nagrajevanje po programih. To kar se je doslej pokazalo za pozitivno in učinkovito bomo seveda obdržali, med drugimi tudi možnosti vsestranskega in pravočasnega obveščanja ter dobro delovanje naših družbenopolitičnih organizacij.

Ocenjujemo, da bomo z organiziranostjo v enovito DO dosegli

Končno umerjanje telegrafskih naprav pred izvozom na konvertibilno tržišče

še nekatere bistvene prihranke v poslovanju. Laže se bomo izognili nekaterim podvajanjem nabave, prodaje ter proizvodne in druge opreme, predvidevamo prihrankov v gospodarjenju z zalogami, poenostavljeno bo dogovarjanje znotraj DO, doseženo bo boljše koordiniranje večjih projektnih nalog, osnovno in najpomembnejše pa bo združevanje enotnih tehnologij.

V letošnjem letu nas čakajo še izpolnitve obveznosti, oz. zamujeno do kupcev iz preteklih let. To nas bo letos obremenilo v prvih devetih mesecih, ker pri teh nalogah, za katere smo dobili določene avanse in jih že porabili, ne bomo dosegli takšne dohodkovne učinkovitosti kot bi jih sicer. Kljub temu bo povečana uresničitev ostalih nalog iz sprotne obveznosti lahko zagoto-

vila zadostno osnovo za doseganje vsaj tako ugodnih finančnih rezultatov kot lani in to kljub povečanim obveznostim zaradi pokrivanja zamud iz preteklosti.

Omeniti še velja adaptacijo proizvodnih prostorov. Proizvodnja je zaradi nje delno motena, večkrat je potrebno določene segmente proizvodnje seliti, kar nam povzroča zamude, zastoje, skratka dodatne težave. Vse to zahteva veliko dodatnega truda in dela. Vendar bo za nas najpomembnejše zadnje četrletje, ko bomo morali podobno kot lani najti dovolj moči za mobilizacijo vseh naših zmogljivosti, če bomo hoteli uspešno zaključiti letošnje poslovno leto.

Si boste lahko zagotovili reprovizualni material?

Letošnje potrebe imamo že dokaj pokrite z domačim in uvoženim reprovizualnim materialom, čeprav so še težave s kompletnostjo tako, da v splošnem ne bi smelo priti do večjih zastojev.

Še beseda o primerjavi letošnjih načrtovanih poslovnih rezultatov z lanskimi?

Po tako ambicioznem načrtu, kot smo si ga zastavili, bi morali biti letošnji poslovni rezultati boljši od lanskimi, čeprav ti rezultati še vedno ne bodo taki, da bi bili zadovoljivi za tovrstno proizvodnjo, kot je naša.

Tudi v sanacijskem načrtu pred 2 leti smo zapisali, da bo leto 1985 še vedno tisto prehodno leto in, da bodo šele z letom 1986 dane možnosti za doseganje resnično dobrih poslovnih rezultatov.

V tem smislu velja opozoriti, da je letošnje leto za nas izredno pomembno zaradi dokončanja nekaterih razvojnih nalog, od katerih bo veliko odvisno, ali bomo uresničili tudi izvozne načrte, saj bodo nove razvite naprave prinesle bistven prekm in s tem osnovno za nadaljnjo uspešnost naše DO.

Z dokončanjem teh razvojnih nalog bo naš razvoj tudi najbolj ovrget vse tiste, ki ne zaupajo dovolj vanj in mu odrekajo njegov pomen v naši DO.

Boris Čerin

Kooperacijska pogodba s poljsko avtomobilsko industrijo

Avtoelektrika in Iskra Commerce sta s poljsko avtomobilsko industrijo podpisala kooperacijsko pogodbo za srednjeročno obdobje 1986-1990.

Po desetih letih izredno uspešnega sodelovanja Iskrine Avtoelektrike s poljskimi tovarnami avtoelektričnih izdelkov, je Iskra minuli teden podpisala v Varšavi že tretjo kooperacijsko pogodbo za

prihodnje srednjeročno obdobje. Vrednost menjave v razmerju 1:1 bo, kot predvideva pogodba, nad 20 milijonov dolarjev. Ta številka je dvakrat višja od ocenjene vsote, ki jo bosta dosegla partnerja v srednjeročnem obdobju, ki se letos izteka: obojestranska menjava bo znašala predvidoma med 9. in 10. milijoni dolarjev.

Pri poljski avtomobilski industriji kupuje Iskra zaganjalnike večjih moči, alternatorje, bakrene profile

itd., tja pa izvažata kolektorje, različne dele za zaganjalnike in alternatorje.

Kooperacijsko pogodbo sta s poljske strani podpisala direktor zunanje-trgovinske organizacije Polmot iz Varšave Janusz Porejko in direktor tovarne avtoelektričnih izdelkov Switnice Stefan Borak. Z Iskrine strani sta pogodbo podpisala direktor Iskre Commerce Janez Vipotnik in direktor Avtoelekt-

rike Peter Mivšek, na slovesnosti pa so bili poleg poljskih gostiteljev tudi pomočnik direktorja Avtoelektrike Josip Pavlič in direktor TOZD Komerciala Jordan Kodermac, direktor tržnega področja SEV v Iskri Commerce Igor Ingolič, vodja sektorja II. v tem področju Ferdinand Trček in direktor Iskrinega predstavništva v Varšavi Dominik Pflaum.

Lado Drobež

Iskra Commerce, Ljubljana, TOZD ZUNANJI TRG
Trg revolucije 3, Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

predstavniki INO firme Iskra Electronics
New York s sedežem v Santa Clari, ZDA

Delovno razmerje se sklepa za mandatno obdobje 4 let. Pogoji: diplomirani ekonomist, ali dipl. ing. elektrotehnike, 3 leta delovnih izkušenj, ZT registracija, aktivno znanje angleškega jezika.

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Kadroviski sektor, Ljubljana, Topniška 58.

Iskra Commerce, TOZD Zunanji trg
Trg revolucije 3
61000 Ljubljana

objavlja prosta dela in naloge

pomočnik direktorja INO firme
Iskra Electronics New York
s sedežem v Santa Clari, ZDA

Delovno razmerje se sklepa za mandatno obdobje 4 let.

Pogoji: diplomirani ekonomist, ali dipl. ing. elektrotehnike, 5 let ustreznih delovnih izkušenj ZT registracija, aktivno znanje angleškega jezika

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Kadroviski sektor, Ljubljana, Topniška 58.

Le ERO na sejmu Alpe—Jadran

Med 500 razstavljalci iz 14. držav je na sejmu Alpe—Jadran tudi letos iz Iskre sodeloval le DO ERO

Minuli teden je bil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani že 24. mednarodni sejem Alpe—Jadran. Kot že nekaj let so ga sestavljale tri vsebinsko zaokrožene celote: predstavitve sodelovanja Alpe—Jadran, predstavitve držav, pokrajin, pobratenih in prijateljskih

mest Ljubljane ter razstave »Človek in prosti čas«. V okviru slednje prireditve, se je številnim obiskovalcem tudi letos predstavila Iskrina delovna organizacija ERO. Na izredno okusno urejeni stojnici v dvorani C — oblikovala jo je Polona Pogačar iz Marketinga Iskre

Commerce — je predstavila svoj celoten proizvodni program, pri čemer so največ pozornosti vzbudile novosti, ki so začele prihajati na tržišče iz te Iskrine tovarne v Kranju. Gre za novosti iz lesno-obdelovalnega programa, to je za skobelnik, tračni in vibracijski

brusilnik, novi baterijski vrtnik, manjše pnevmatsko kladio, novost, pa so tudi samostojne vrtno škarje z lastnim motorjem, ki bodo, kot obljublajo, na prodaj že čez nekaj dni.

Lado Drobež

Marketing iz Iskre Commerce se je znova izkazal z izredno lepo urejeno stojnico. (Foto Lado Drobež)

Prikaz delovanja Iskrinih električnih ročnih orodij je na sejmu vzbujal veliko pozornost. (Foto Lado Drobež)

Proizvodnja ni deležna zadostne pomoči ob nesreči

O proizvodnji skoraj nihče ne vpraša. Pomembnejša so vprašanja, zanimiva za širše množice. Ali je Iskra res tak onesnaževalec okolja, kot jo prikazujejo sredstva javnega obveščanja. Ali je skrb za zaščito okolja povezana tudi z brezglavimi, polovičnimi in Iskrinim poslovnim interesom škodljivimi informacijami, ki so se pojavile ob izlitju petroleja v Stegnah.

1. Najti krivca za izliv petroleja v zemljo v Stegnah. To je glavno vprašanje, saj moramo zadostiti pričakovanjem širše javnosti. Tudi za bližnjo in daljnjo okolico se s tem konča primer »petrolej«. Ob tej vni so posamezniki, del jih je med novinarji, del pa tudi v družbenih službah in organizacijah, ki si ne belijo glave, če bomo našli pravega grešnika. Samo, da bo pa čeprav se malo zmotimo. Na podoben način je ravnala RTV v svojem TV dnevniku dne 21. 3. 1985, ki je že »določila« krivca za izlitje petroleja. Proti takemu načinu vsekakor protestiramo.

2. Potek dogodkov ob nesreči ni bil tak, kot netočno poročajo. Iskra Keramika, ki v celoti gostuje v Stegnah v najetih prostorih sosednje TOZD

(poleg uporabnih prostorov plačuje v najemni prispevek za investicijsko vzdrževanje, za mestno zemljišče, parkirni prostor, urejanje nasadov...). Tako v celoti uporablja najete infrastrukturne instalacije, kot tudi vse zgrajene objekte. V tem spornem, oz. nesrečnem primeru je uporabljala tujo napeljavno za gorivo (petrolej) v dobri veri, da je lastnik izvajal dela v skladu s predpisi.

Po točno ugotovljenih podatkih je bila instalacija za dovod petroleja varno odkopana in zavarovana že v mesecu oktobru 1984. Čez te napeljave je bil speljan še pohodni mostiček.

Med 15. in 19. 3. 1984 je gradbeno podjetje Grosuplje izvajalo dodatna dela z infrastrukturo Stegen po posebni na-

ročilnici. Ob teh delih, ki jih niso izvajali za Iskro Keramiko, je prišlo do poškodbe cevi — zvitosti za dovod petroleja. Delavci Iskre so opazili to poškodbo že v ponedeljek 18. 3. ob 13. Pregledali so, če morda ni povzročila iztoka goriva, iz preventive zaprli ventile na cisterni in prek nadzora zahtevali od povzročitelja zvitja cevi, SGP Grosuplje, da dodatno zaščiti cevi.

V torek popoldne, ko smo v skladu s tehnološkim procesom nadaljevali s proizvodnjo sušenja keramične mase za visokofrekvenčno keramiko, je delavec pri napravi opazil, da ta ne deluje, obvestil vodjo in dobil nalogo, da počaka remontno službo.

Remontna ekipa je pregledala okvaro v sredo zjutraj in ugotovila, da ni v okvari naprava, ampak ni dovoda goriva ter s preizkusi ugotovila, da je dovod prekinjen. Ob takojšnji akciji so ugotovili, da je dovod prekinjen — pretrgana cev, v oddaljenosti 2,5 — 3 m od mesta zvitja cevi pod asfaltom.

O nesreči smo takoj obvestili izvajalca del, lastnika in infrastrukturo Stegen, lastnika instalacij v DSSS, ki so ukrepali po svojih pristojnostih in navodilih. Hkrati je stekel tudi sondažni odkop mesta, kjer je iztekel petrolej.

3. Povzročitelj nezgode je SGP Grosuplje, ki je z malomarnim delom poškodoval vidne cevi in neposredno povzročil izlitje petroleja. Res je tudi, da bi morale biti ob varni, oz. tehnično brezhibni cisterni izvedene varno tudi vse napeljave, ki jih je izvajalo gradbeno podjetje za lastnika prostorov, v katerih se nahajamo. Vendar je to že sekundarnega pomena. Najmanj krivde pa pade na Iskro Keramiko, ki je sporni petrolej le uporabljala v tehnološkem procesu v dobri veri, da so lastniki in izvajalci naloge izvajali v skladu s predpisi.

4. Akcija novinarjev in nekaterih, ki so jim podatke dajali, je bila v prvem trenutku nepremišljena in senzacionalistična. Pojavljali so se in se še pojavljajo napačni podatki o količini izlitga goriva (800 - 1000 l) in še 2000 litrov itd. Vsekakor je skrb vseh nas v OZD, ki ustvarjamo novo vrednost pa tudi naših voljenih in imenovanih someščanov, za čisto in zdravo okolje nujna in potrebna povečane pozornosti. Ob nesrečah pa ne smemo delati panike.

5. Trezno delo in odločanje komisije, zlasti prof. Breznika ter predsednika Mušiče je v mnogem prispevalo h kasnejši realnosti poročanja in akcij. Ob tem pa kljub temu ne moremo mimo dejstva, da so si nekateri prizadevali »povzročiti« čim višje stroške na račun te nezgode, oz. jo izkoristiti za nujna strokovna proučevanja podtalnice. Takih stroškov, kdor bo že odgovoren za izlitje petroleja, verjetno ne bo poravnal.

6. Iskra Keramika, ki predstavlja osnovo mnogim Iskrinim profesionalnim elementom, je imela ob tej nezgodi visoke stroške, oz. izpad proizvodnje, zlasti izvozne ter stroške za strokovno napeljavo dovoda petroleja v proizvodnjo, ker jih bo moral nosilec odgovornosti tudi povrniti.

7. Vsaka nesreča nosi v sebi tudi nekaj dobrega. Dobro je, da so se povečale aktivnosti v Ljubljani za zagotavljanje čistosti okolja in za preprečevanje drugih podobnih nesreč. Ob vsem navedenem je nujno treba poudariti, da je šlo vendarle za nesrečo in sicer za izlitje petroleja in za zastoj proizvodnje in, da ta ni povzročila onesnaženja vode, proizvodnja pa še ni na ravni pred nesrečo. O. Z.

Company Wide Control

Prizadevanja za večjo kakovost izdelkov, predvsem tistih, namenjenih za izvoz, so postala že nujna sedanjega trenutka v naših delovnih organizacijah. Ne samo zmanjševanje proizvodnih stroškov in cen, predvsem dvig kakovosti prispeva h konkurenčnosti našega blaga na svetovnih trgih. Želeni cilj — kakovostni izdelek pa je vedno rezultat spleta najrazličnejših okoliščin v procesu, ki bi ga morali v popolnosti obvladati. Celovito zagotavljanje kakovosti je pojem, o katerem v zadnjem času vse več slišimo, tudi v okviru Iskre. Med pomembne sestavine tega sistema sodi tudi uvajanje krožkov za kakovost, ki jih zelo uspešno vključujejo v proizvodni proces v nekaterih temeljnih organizacijah DO IEZE. V tem kolektivu že približno 10 let sistematično spremljajo problematiko kakovosti. Izmerjeni kazalci zaenkrat še ne dosega načrtovane ravni, oz. se prepočasno približujejo svetovnim standardom. V službi kakovosti že nekaj časa razmišljajo, kako bi v svetu že uveljavljen sistem celovitega zagotavljanja kakovosti, lahko kreativno prilagodili domačim razmeram in iz njega »potegnili« tiste sestavine in metode, ki bi zagotovile poleg višje kakovosti proizvodnje, torej tudi močnejše spodbude za inovativnost, boljše medsebojne odnose, nižje stroške, večjo poslovno učinkovitost, boljše izdelke itd. Vse to obsega sistem celovitega zagotavljanja kakovosti, z njim naj bi zajeli vse organizacijske ravni, od poslovnih do proizvodnih. Vodja službe kakovosti v DO IEZE Zoltan Zemljič, je podrobneje razložil pomen koncepta Company Wide Quality Control, kot ga imenujejo v svetu: »To, da dežela vzhajajočega sonca brez težav zalaga svetovni trg z elektronskimi sestavnimi deli, med katerimi je hibnih primerov samo nekaj ppm, nadalje z akustičnimi in video napravami za široko uporabo, katerih jamstvo znaša 5 in več let, z motornimi vozili, za katera jamstvo

do 100.000 prevoženih km ni nobena novost več itd., česar na zahodu ne zmore celo večina strogo profesionalno usmerjenih proizvajalcev, je v izredno veliki meri zaslug posebnega sistema zagotavljanja kakovosti, ki je poznan pod imenom Company Wide Quality Control. V IEZE že resno razmišljamo o osvajanju CWQC, vsesplošni interes pa je čutiti tudi drugje v Iskri, zato bi v zgoščeni obliki navedel nekaj osnovnih značilnosti japonskega sistema CMQC.

Glavna značilnost CWQC: CWQC vsesplošno, ali celovito zagotavlja kakovost poslovanja, to pa pomeni, da poleg že poznane integralnega zagotavljanja kakovosti proizvodov in storitev ter njihovega vzdrževanja v uporabi, zagotavlja tudi kakovost vodenja, vedenja, nastopanja, sporazumevanja itd ter ne nazadnje tudi eksistence zaposlenih.

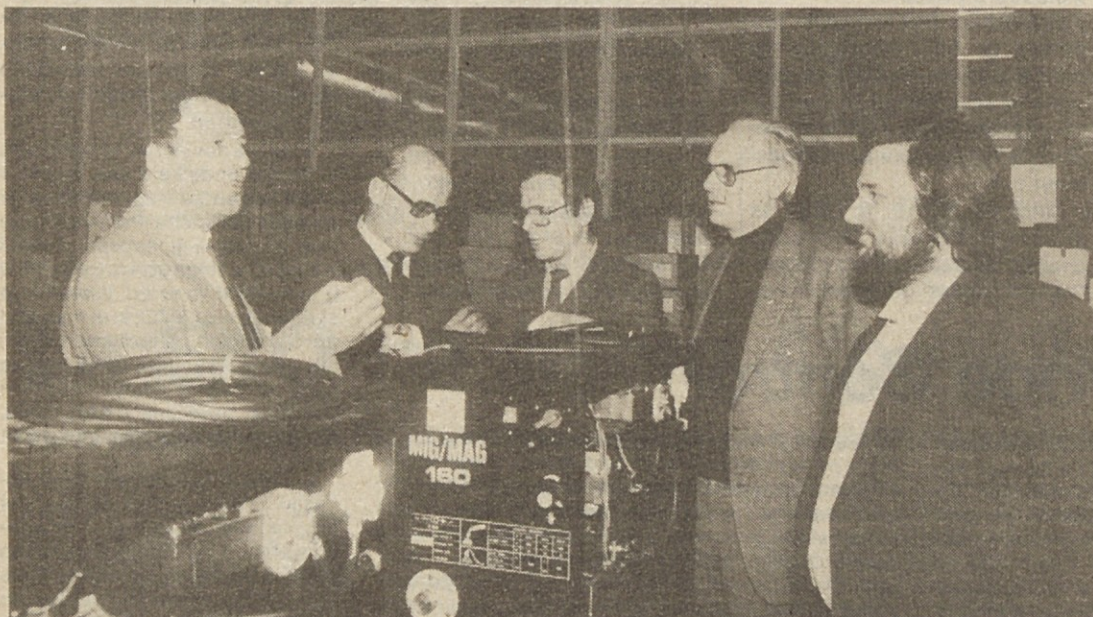
Učinki CWQC:

- kakovost proizvodov se izboljša in poenoti
- napake se zmanjšajo
- zanesljivost proizvodov se poveča
- stroški se zmanjšajo
- proizvodnja se poveča in postane racionalnejša
- neučinkovita dela in popravila se zmanjšajo
- tehnologija dela se uredi in izboljša
- stroški kontrole in preizkušanja se zmanjšajo
- dogovori med proizvajalci in kupci se racionalizirajo
- tržni prostor se povečuje
- med posameznimi področji se vzpostavijo pristnejše povezave
- napačni podatki in obvestila se zmanjšajo
- razprave so bolj sproščene in demokratične
- sestanki potekajo z manj pretresov
- vzdrževanje in popravilo opreme ter pripomočkov je racionalnejše
- medsebojni odnosi se izboljšajo
- organiziranost in poslovanje se izboljša.

Obisk delovne skupine SOZD Iskra v TOZD Avtomatske in Varilne naprave v Stegnah

Porast proizvodnje na izdelkih industrijske elektronike se

Temeljna organizacija Avtomatske in varilne naprave je ena izmed pomembnejših TOZD delovne organizacije Avtomatika, saj s 410 zaposlenimi delavci pokriva izredno širok proizvodni program, ki se v grobem deli na: področje avtomatizacije v industriji, področje avtomatizacije varjenja in področje opreme zgradb in avtomatizacije v železniškem prometu. Lanske rezultate ocenjujejo kot relativno uspešne. Trend proizvodno-izvozne rasti, ki ga beležijo v zadnjih nekaj letih, se nadaljuje. Za letos načrtujejo 360 mlrd. celotnega prihodka, kar je za 82% več kot lani. Fizični obseg proizvodnje načrtujejo v višini 250 mlrd po cenah iz leta 1984. Pogumno so začrtali tudi izvozne naloge: klirinški izvoz povečujejo za 36%, konvertibilnega pa za 92% in kooperacije za 72%. V strategiji poslovanja je prav realizacija izvoza v ospredju, saj je od tega odvisna nabava repromateriala in posredno tudi izpeljava dveh investicijskih projektov. Kot najbolj kritične so izpostavili: zaloge, obresti, cene izdelkov in tekočo dobavo repromateriala za širok proizvodni program.

Na varilnem programu bo potrebna sanacija (novi izdelki, investicije...) (foto Š. D.)

Brez vključevanja SOZD tudi težave v TOZD ne bodo rešene

Kljub hudim stroškovnim pritiskom na vhodni material in obrestim ter v odvisnosti od inflacije, oz. porasta cen izdelkom v elektroindustriji prav široka ponudba zagotavlja, da poslovanja te temeljne organizacije ne postavljajo pod vprašaj. Že lani so se pojavile določene težave in problemi, katerih del so v dogovoru med vodilnimi delavci in strokovnimi službami rešili že sami. Nekaj od njih pa jih ostaja, tako širokih in skupnih večini organizacij v Iskri, da jih bo potrebno reševati globalno. Primer: področje avtomatiza-

cije v industriji je v proizvodnem programu TOZD zastopano s 50%. Izreden porast te veje ni naključje. Tehnološka preusmeritev je omogočila proizvodnjo mikro-računalniških naprav, kar so v TOZD AVN postopno, z reorganizacijo proizvodnje, pridobitvijo in šolanjem ustreznih strokovnih kadrov, tudi uspeli.

Serija 200 kosov numeričnih naprav LJUMO, ki so jih zgradili na osnovi uporabe mikroprocesorjev in je bila zaključena v marcu, je rezultat, na katerega so lahko upravičeno ponosni. Do konca leta je zapisana številka 200 kosov. Njihov nadaljni razvoj — mikroročunalniške naprave za industrijsko avtomatiko, je vezan na realizacijo prve od investicij, ki

bo predvidoma do avgusta pripeljala potrebno opremo, do junija 1986 pa naj bi bila zaključena. Vendar pa ni šlo vse tako gladko. Ustavilo se je pri tiskanih vezjih. Torej še ena pobuda in nuja več, da se na ravni SOZD zagotovi, da bo proizvodnja tiskanih vezij, tako za široko potrošnjo, kot za industrijske potrebe, vključno z investicijo na Pržanu, za celotno Iskro pokrita. Hkrati naj se dorečejo tudi poti, kako in na kakšen način v Iskri zagotoviti redno dobavo repromateriala proizvajalcu, vključno z ureditvijo cenovne politike in prispevka potrebnih deviz.

Drugo vprašanje, ki se postavlja v okvirih TOZD, kot v odnosu do drugih organizacij v Iskri je vprašanje kadrov.

Na osnovi koncepta razvoja Avtomatike naj bi v Stegnah skoncentrirali novo jedro za gradnjo profesionalnih računalniških sistemov, kamor se vključujejo tudi sistemi za avtomatizacijo in krmiljenje v industriji, z vso potrebno povezavo. Vemo, da se v praksi tehnika razvija hitreje in, da znanje, ki ga daje naše šolstvo, ne zadošča, da je dobrega, strokovnega kadra malo. In tudi to vemo, da se takšen kader v okviru Iskre dosledno preprodaja. Govorimo, da osebni dohodki niso vse, da je potrebno zagotoviti dobre delovne pogoje, sodobno opremo, okolje, možnost izobraževanja. Pa vendar so tisti mesečni OD pika na i. V celotni naši družbi smo področje osebnih dohodkov zadnjih 10 let zamenjali. Bolj kot odpiramo sistem, bolj reagiramo kot ljudje, dohodki so postali emocionalna in nič več ekonomska logika. podobno je z minulim delom. Kako torej rešiti ta problem v TOZD AVN, kjer je razmerje med najnižjim in najvišjim OD 3:1. In še en podatek: masa OD predstavlja v načrtu samo še 9% celotnega prihodka. Torej je pika na i za kader, kakršen glede na izredno zahteven proizvodni program potrebujejo, resnično minimalna.

Primer, oz. področje, ki je bilo v razgovoru večkrat omenjeno, je nabava repromateriala z domačega trga in uvoza ter Iskrinih komponent. Osnovne ugotovitve:

— če bi uvoz repromateriala vodili z možnostjo nabave za gotova devizna sredstva direktno v TOZD, bi prihranili cca. 30% stroškov.

— TOZD nima moči, da bi vplivala na nabavo, zato je potrebno na ravni SOZD, DO oz. TOZD optimizirati poti in finančne tokove. Voditi jo moramo načrtno, racionalno

— ta način moramo vgraditi v srednjeročne načrte. Znotraj Iskre morajo imeti dobave prednost, pogoji morajo biti najugodnejši. V primeru, če je potrebno s strani finalista devizno pokrivanje, moramo to

nadaljuje tudi v letošnjem letu

Področje avtomatizacije v industriji je trenutno najmočnejše zastopano (foto Š. D.)

- investicija Industrijska avtomatika III. bo za TOZD AVN prinesla nadaljnjih 3.000 m², ki jo že danes nujno potrebujejo,
- področje avtomatizacije v industriji in varjenju je potrebno obogatiti z višjo tehnološko-tehnično ravni, kar so do neke mere že izpeljali in preiti v serijsko proizvodnjo,

- na varilnem programu bo potrebna sanacija (novi izdelki, investicije...),

- avtomatizacija železniškega prometa je kritična, kako realizirati vse pogodbe v okviru treh TOZD v Avtomatiki

- kaj s proizvodnjo požarno-varstvenih naprav in protivlomne zaščite, da bi doživela hitrejši razvoj, v skladu s tržnimi možnostmi.

Iz besed predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij je bilo čutiti uglašenost delovanja

napovedati in zagotoviti pravočasno.

Zaloge so naslednja točka, ki najbolj pestijo TOZD AVN — 12% celotnega prihodka gre za pokrivanje obratnih sredstev zalog. Naloga je jasna, odprodaja nekurantnih zalog, drsno planiranje in hkratno preurejanje logistike. V splošnem so naši organizacijski predpisi prilagojeni velikoserijski proizvodnji, ne pa maloserijski, kjer smo nekoliko nerodno organizirani. V najkrajšem času se bomo morali prilagoditi tehnologiji logistike z računalniki.

Kaj bo prineslo novo srednjeročno obdobje?

Ne samo v TOZD AVN, tudi na ravni delovne organizacije

Rezultati poslovanja, načrti za prihodnost — med razgovorom s predstavniki SOZD Iskra (foto Š. D.)

Sestanka so se udleeli:

Franc Vreček — svetovalec KPO SOZD Iskra, Avguštin Ciuha — predsednik KOS SOZD Iskra, Tone Orožim — predsednik aktiva ZZB SOZD Iskra, Miloš Pavlica — sekretar DPO SOZD Iskra, Jože Mokorel — predsednik ZSMS SOZD Iskra, Marcel Božič — predsednik poslovodnega odbora DO Avtomatika, Stane Kavčič — direktor TOZD AVN, Aleš Pečlin — vodja sektorja materialno operativne priprave v TOZD AVN, Drago Androjna — vodja sektorja tehnološke priprave, Cveto Demšar vodja računovodstva, Zvone Bitenc — sekretar OOK TOZD AVN, Zvonka Gašperšič — namestnica predsednika ZSMS, Alojzija Čarman — namestnica predsednika IO OOS.

se postavlja vprašanje kje smo in kako naprej. Opredeliti bo potrebno poslovno politiko in programsko usmeritev delovne organizacije, ukiniti proizvodnjo nedonošnih izdelkov, na osnovi tega preusmeriti TOZD, doseči tehnološko poenotenje na posameznih lokacijah in vzpostaviti informacijske povezave.

TOZD AVN je v to shemo življenjsko vezana:

poslovnih in samoupravnih organov, uglašenost kolektiva, ki se je večkrat v odkritih in nekoliko razburljivih razgovorih prekalil. To pa pomeni, da bodo z disciplino, voljo in delovno enotnostjo premestili tudi tiste težave, ki jih bodo morali premagati, da bodo z jasno zastavljenimi cilji izpolnili obveznosti v naslednje srednjeročne obdobje.

Š. D.

Iskra
pred odločitvijo:
da, ali ne
za Stanežiče

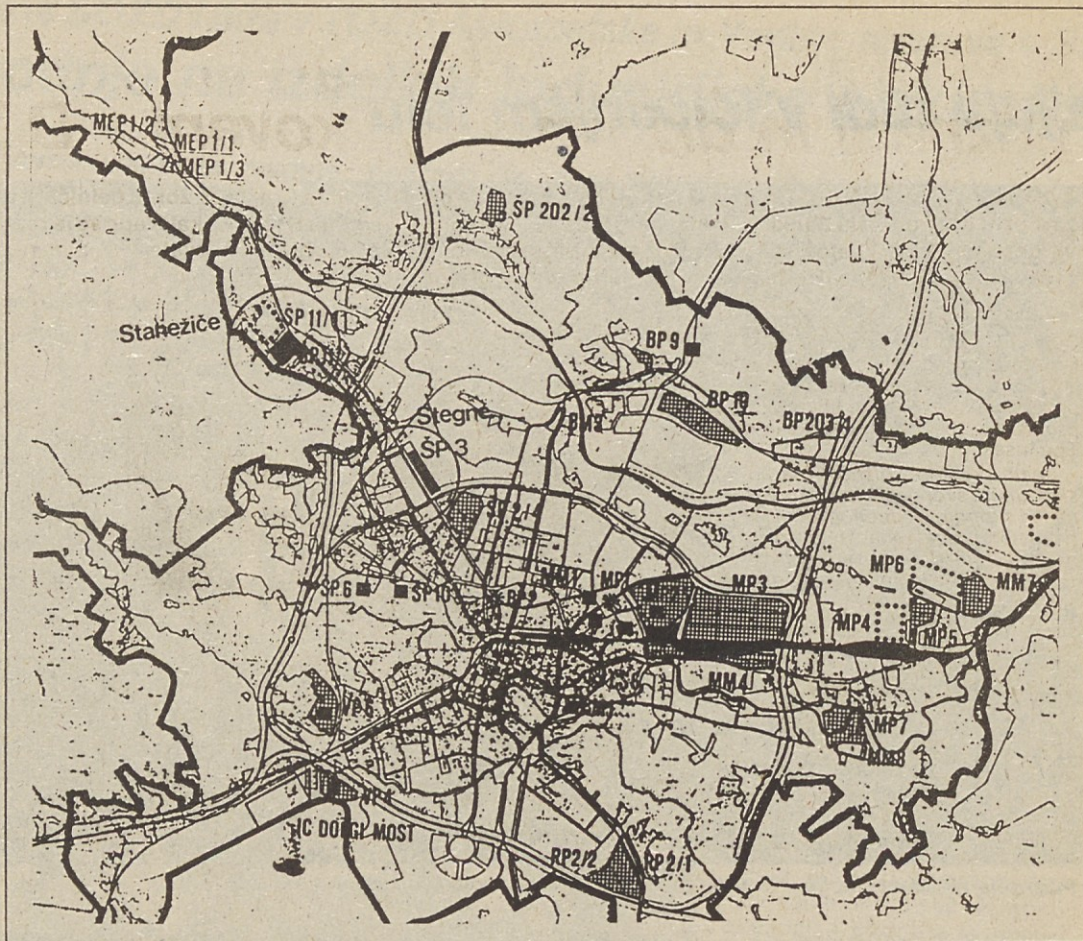
Resen razmislek in opredelitev

Iskrini razvojni programi, začrtani v študiji Iskra 2000, terjajo za to obdobje nove zazidalne industrijske površine. Tako v ljubljanskem bazenu ni več prostora v Stegnah, kjer je prvoten obsežen gradbeni kompleks z namenskimi spremembami sedaj izredno skrčen in ga je možno le še dograjevati. Pri iskanju novih lokacij, ustreznih za Iskra, je Invest servis že lani predlagal novo industrijsko lokacijo v Stanežičah — nenaseljenem prostoru med Vižmarji in Mednim, na levi strani ceste Ljubljana—Kranj.

O novem zazidalnem industrijskem prostoru v Stanežičah smo lani že poročali v našem glasilu. Navedli smo osnovne smernice, ki so vodile Invest servis pri izbiri kraja, glede na sorazmerno stroge pogoje: proizvodne, znanstvene, ekološke, transportne, urbanistične, povezovalne in druge. Omenili smo tudi, da sta v Stanežičah dva kompleksa, eden z obsegom 16,5 ha in drug z 20 ha. Prvi je že določen za zidavo, medtem ko se za drugega občina še ni odločila, kaj naj bi bil: zeleni pas, stanovanja, ali kaj drugega.

Že 1. junija lani je Iskra obvestila predsednika Izvršnega sveta mesta Ljubljane, da se zanima za lokacijo v Stanežičah in podrobneje razložila, zakaj izstopajo prav Stanežiče med različnimi alternativami.

Nato je Iskra — Invest servis naročila za ŠP 11 (Šiška — proizvodnja — cona 11) pri TOZD za urbanizem ZIL (Zavod za izgradnjo Ljubljane) zazidalni preizkus. Makete in slike smo lani razstavili v veži Isk-

rine stolpnice in povabili na ogled in okvirno obrazložitev nekatere predstavnike občine in zavoda za izgradnjo Ljubljane. Odmev je bil na splošno zelo ugoden.

V petek, 29. marca je imel Invest servis sestanek na Komiteju za urejanje prostora pri občini Šiška, kjer se je skupaj s predsednikom Krajevne skupnosti Stanežiče pogovarjal o nadaljnjih ukrepih, ki jih mora Iskra storiti, da si bo pridobila pravico za ta industrijski kompleks v Stanežičah.

V ta namen bo Invest servis sprožil v šišenski občini zahtevek za dodelitev zemljišča, to pa pomeni, da ima Iskra že pravico pričeti z izdelavo tehnične dokumentacije za industrijsko gradnjo, seveda po predhodnih ureditvah zemljiško-

lastninskih odnosov. Glede na to bo morala Iskra izdelati podrobnejše strokovne podlage za zidavo prvega dela in definirati dinamiko gradnje vsaj do konca naslednjega srednjeročnega obdobja 1986—1990.

V tem obdobju bo moral Invest servis naročiti izdelavo zazidalnega načrta, ki bo določal pogoje gradnje, način vključevanja v zazidalni prostor in dinamiko gradnje komunalne infrastrukture. Da se ne bi ponovile nekatere pomanjkljivosti, kot je bilo to pri zidavi v Stegnah, se bodo morale tiste Iskrine delovne organizacije, ki so zainteresirane za zidavo v Stanežičah, lotiti z vso resnostjo in odgovornostjo izdelave programskih zasnov na temelju svoje prog-

ramske proizvodnje in priprave idejnih projektov za nove objekte na prostoru v Stanežičah. Skratka — Invest servis je problematiko Stanežič že uredil do te stopnje, kjer je potrebno v naprej polno in aktivno sodelovanje zainteresiranih delovnih organizacij.

Delovne organizacije Iskre se bodo morale zdaj hitro odločiti o vsem glede sodelovanja na novem industrijskem kompleksu. To bo tudi nekaj preizkusni kamen za Iskrino industrijo ljubljanskega bazena, kjer bomo prvič odločali naenkrat in povezano in ne več, kot je bilo prej, od primera do primera.

Usoda Iskrinih Stanežič je sedaj v rokah delovnih organizacij.

Marjan Kralj

Iskra Commerce, TOZD Zunanji trg
Trg revolucije 3, Ljubljana

objavlja
prosta dela in naloge

direktor firme Iskra Delta Computers A. G.,
Rosental, Avstrija

Delovno razmerje se sklepa za mandatno obdobje 4 let.
Pogoji: diplomirani ekonomist, ali dipl. ing. elektrotehnik, 5 let ustreznih delovnih izkušenj, ZT registracija, aktivno znanje nemškega jezika.

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Kadroviski sektor, Ljubljana, Topniška 58.

ISKRA ZORIN, CAOP, Ljubljana, Trg revolucije 3

objavlja prosta dela in naloge

komunikacijskega inženirja
na sistemu Iskra Delta 4780

Od kandidatov pričakujemo:

- visoko izobrazbo tehnične smeri
- vsaj 3 leta izkušenj na področju komunikacij ter systemskega programiranja
- aktivno obvladovanje angleškega jezika
- veselje do skupinskega dela in strokovnega izpopolnjevanja
- kreativnost ter samostojnost pri reševanju nalog.

Dela in naloge objavljamo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Prijave naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Iskra ZORIN, TOZD CAOP, Trg revolucije 3, Ljubljana
Dodatne informacije dobite pri Juretu Božiču, tel.: 213-213, int.: 23-46.

S podelitve jubilejnih nagrad, priznanj in državnih odlikovanj v DO Zmaj

26. marca praznuje DO Zmaj svoj rojstni dan, saj so se prav tega dne leta 1923 zbrali delničarji v zadrudni gospodarski banki na Miklošičevi cesti in ustanovili podjetje Hydra, iz katerega se je razvil današnji Zmaj. Letos so obletnico obeležili s slavnostno sejo delavskega sveta DO, z edino točko dnevnega reda: Podelitvijo jubilejnih nagrad, priznanj in državnih odlikovanj.

Zbranim delegatom DS, odlikovancem, nagrajencem in jubilentom je spregovoril predsednik DS Ljubo Jamnik, udeležence pa je pozdravila tudi predsednica skupščine Ljubljana-Siška Anka Tominišek.

Imam prijetno dolžnost, da poskušam na svoj način in v skladu z našim skupnim namenom obeležiti današnjo slavnostno sejo v okviru podelitve državnih odlikovanj, priznanj Zmaja in jubilejnih nagrad sodelavcem za njihovo, jubilejno zaokroženo delovno dobo v Zmaju.

Dovolite mi, da najprej pozdravim vse odlikovance, nagrajence, jubilate, delegate delavskega sveta delovne organizacije, predsednico skupščine Ljubljana-Siška Anko Tominišek, glavnega direktorja delovne organizacije, Rudija Vavpotiča, direktorja obeh temeljnih organizacij, predstavnike družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, vodje področij in ostale goste.

Da smo izbrali današnji dan ni naključje. Kajti 26. marca 1923. leta so se zbrali delničarji v zadrudni gospodarski banki na Miklošičevi cesti. To je bil dan, ko se je rodil današnji »Zmaj«. Tako lahko upravičeno rečemo, da je prav današnji dan »praznik tovarne ZMAJ«, oz. njenega kolektiva.

Ko se tako iz preteklosti vračamo v sedanost in načrtujemo tudi že prihodnost ugotavljamo, da je naš delovni vsakdan vpet v izredno zaostrene gospodarske razmere in to v obdobju, v katerem se z velikimi naporimi borimo za načrtovane cilje. Postavlja se vprašanje kako trasirati našo nadaljnjo pot. Zavedamo se, da so se s podobnimi vprašanji srečevale že prejšnje generacije delavcev Zmaja pa vendar je danes drugače, saj so vprašanja o naši nadaljnji poti prežeta s širšimi družbenimi razsežnostmi. V času gospodarske krize sta se razbohotila še administracija in birokracija, proti katerima se samoupravni mehanizem uporno bori, kot se bori proti mnogim drugim pojavom, ki smo jim priče vsak dan.

Nekateri zunanji dejavniki silovito posegajo v našo gospodarsko sposobnost, v naše načrte in hotenja in nam brez zadovoljivih možnosti nalagajo nove obremenitve.

Sodelavke in sodelavci — obstaja nevarnost, da bo posameznikom pošla sapa in, da se prepustijo tokovom stihije. So seveda tudi taki, ki zavestno oblikujejo odklone iz skupne naravnosti. Prišel je čas, ko moramo utrditi našo notranjo enostnost in izoblikovati skupne poglede na jutrišnji dan. Da bi to dosegli moramo vključiti slehernega delavca tega kolektiva, ne glede na izobrazbo, ali naloge, ki jih opravlja. Skrajni čas je, da na vseh toriščih našega delovanja, to

Dobitniki državnih odlikovanj

je v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in v strokovnih krogih uveljavimo takšno aktivnost, ki bo položaj Zmaja prevesila navzgor. Naj ne bo nikogar, ki bi stal ob strani in naj ne bo nikogar, ki bi rekel, da ne zmore.

Sodelavke in sodelavci, gostje! Vse to o čemer sem govoril je le del naše stvarnosti, s katero se soočamo. Položaj Zmaja, takšen kot ga ima danes, je odvisen predvsem tudi od nas samih.

Zato je pred nami velika naloga, da z zdravimi silami, fizičnimi in umskimi delom popeljemo Zmaj v obdobje, ko bo sleherni delavec občutil več kot le socialno varnost, v obdobje, ki bo naravnano na večje zadovoljstvo delavca.

Tovariši in tovarišice! Prav je, da kritično presojava določene stvari, kot je prav, da sproščeno izražamo zaslužena priznanja ljudem našega kolektiva, tistim, ki smo jim danes namenili to slavnostno sejo delavskega sveta delovne organizacije. Zato dovolite, da v imenu delavskega sveta delovne organizacije in v svojem imenu vsem odlikovancem, nagrajencem in jubilentom iskreno čestitam.

Ljubo Jamnik

Red zaslug za narod s srebrno zvezdo:

Marijan Mayer, roj. 1932, vodja operativno tehnične kontrole kakovosti. Zaposlen v tovarni Zmaj od leta 1962. Mayer je med najbolj aktivnimi delavci na področju samoupravljanja in družbenopolitične aktivnosti v delovni organizaciji. Bil je sekretar osnovne organizacije ZK, predsednik IO sindikata lani pa mu je potekel dvoletni mandat predsednika delavskega sveta. Že 15 let ureja glasilo Glas Zmaja, zadnja leta kot odgovorni urednik. Za to delo je prejel posebno priznanje delovne organizacije.

Red dela s srebrnim vencem:

Rudolf Francelj, roj. 1931, vodja nabavne službe, zaposlen v Zmaju od leta 1957. Poleg izredno vestnega opravljanja strokovnega dela, aktivno dela v sindikatu. Pod njegovim vodstvom je dejavnost sindikalne organizacije dobila poseben razmah na področju povezovanja z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami pri razvijanju samoupravljanja in delegatskih odnosov.

Jože Hren, roj. 1945, direktor TOZD Specialne baterije Šentvid pri Stični, zaposlen v Zmaju od leta 1968. Kot dober delavec je hitro napredoval. L. 1972 je postal vodja proizvodnje baterij, leto kasneje obratovodja in leta 1976 vodja obrata v Šentvidu pri Stični. Od leta 1980 je direktor TOZD. Za uspešno delo na področju gospodarstva in družbenopolitičnega dela je prejel l. 1978 plaketo Zmaja. Jože Hren je aktiven tudi v delegatskem sistemu — predsednik je zbora uporabnikov SIS za vzgojo in izobraževanje, kjer deluje že drugo mandatno dobo, član je tudi izvršnega odbora Rokometnega kluba Grosuplje.

Meda Rom, roj. 1927, v Slovenski Bistrici, vodja finančne službe (upokojena v letu 1984) je bila zaposlena v Zmaju od leta 1959. Odlikuje jo strokovno in zelo vestno delo ter pravičen odnos do dela z družbenimi sredstvi. Njena družbenopolitična aktivnost v delovni organizaciji se je odražala v angažiranem zavzemanju za dosledno izvajanje vseh predpisov in pravilno in pravočasno informiranje organov samoupravljanja. Meda Romova je bila en mandat član upravnega odbora, dva mandata predsednik sindikalne organizacije, en mandat sekretar ZK, več let pa je vodila aktiv Zveze borcev v delovni organizaciji.

Milan Štih, roj. 1933, referent za študij dela in časa. Zaposlil se je v Zmaju leta 1956, kot ključavničar. Zaradi bolezni je opravil poklicno rehabilitacijo in že 20 let dela kot referent za študij dela in časa. Ima posluh za vsakega sodelavca in je stalno vključen v delo samoupravnih organov, ali družbenopolitičnih organizacij. Zdaj je predsednik delavskega sveta in član odbora počitniške skupnosti.

Vladimir Telban, roj. 1942, ključavničar, zaposlen v Zmaju od leta 1961. Kot strojni ključavničar opravlja najzahtevnejša dela pri vzdrževanju strojev. Je uspešen inovator, racionalizator in izdelovalec novih strojnih elementov in sklopov, avtomatska finalizacija 3-voltnih baterij, v zaključni fazi sta stroja za avtomatsko doziranje stročnic in za pokrivanje ploščatih baterij.

Medalja dela:

Oto Grošelj, roj. 1943, strojni ključavničar, zaposlen v Zmaju od leta 1965. Pri svojem delu dosega izredne in nadpovprečne rezultate. Z inovacijskimi rešitvami je preoblikoval več strojnih elementov in sodi med tiste vzdrževalce, ki so sposobni rešiti najzahtevnejše naloge. Aktivno deluje tudi na področju samoupravljanja. Zdaj opravlja funkcijo predsednika samoupravne delavske kontrole.

Podelitev posebnih priznanj zaslužnim delavcem — 1985 leto:

Franci Srebotnik, Tončka Krek, Filip Medved, Jože Anžlovar, Matjaž Bavdež.

Podelitev skulptur 30 letnim jubilentom:

Amalija Flis, Anka Hajdarovič, Anica Kastelic, Slavica Kolar, Tilka Lemut, Franc Lendero, Anka Rivo, Vera Sirnik, Marija Škof, Marija Vardjan.

30 letni jubilotanti — 1985 leto:

Vera Sirnik, Franc Lendero.

20 letni jubilotanti — 1985 leto:

Gabrijela Drab, Slavica Erjavec, Fanija Filiposka, Avgust Grabljevec, Franc Grden, Oto Grošelj, Jože Lavrin, Marija Rus (Lj.), Marija Šul, Alojzija Zadravec, Anton Zagar.

10 letni jubilotanti — 1985 leta:

Senija Bekanovič, Anica Fortuna, Simona Germšek, Emica Kovac, Zoran Majstorovič, Ivan Novak, Marija Oven, Rozalija Pucelj, Stane Savič, Marko Sinjur, Marija Stefančič, Marija Rus (Šentvid).

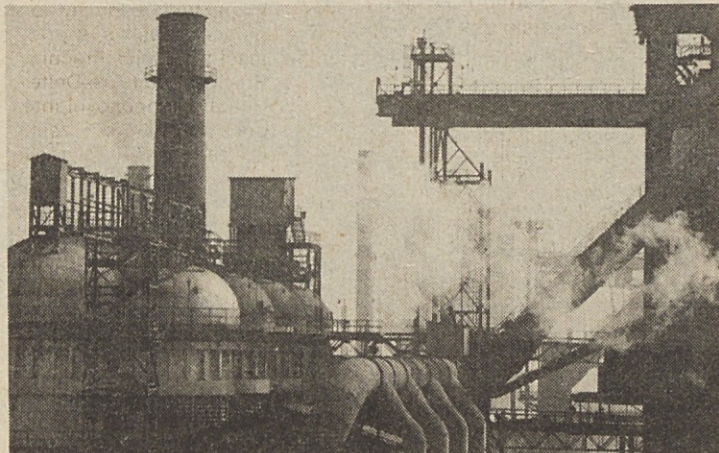
Delavci Avtoelektrike pri češkoslovaških železarjih

Krepak stisk delavskih rok

Že od nekdanj stremi sindikat Iskre — Avtoelektrike Nova Gorica tudi po tem, da bi vzpostavila čimveč stikov s sindikalnimi delavci drugih delovnih organizacij, ne le v naši domovini, ampak tudi v tujini. Odlično sodelujejo predvsem z italijanskimi naprednimi sindikati, prav v zadnjem času pa se je to sodelovanje razširilo tudi na delavce Češkoslovaške, z železarji iz Košic. Predlansko in lansko leto so letovali na našem Jadranu v času, ko zmogljivosti Avtoelektrike niso bile polno zasedene, pred 14 dnevi in prejšnji teden pa so bili delavci Avtoelektrike na obisku pri teh železarjih.

Takoj na začetku pa moramo povedati, da to ni vse. Prav sindikalni stiki pa so že privedli tako daleč, da se je sodelovanje razširilo tudi na komercialno dejavnost, saj bo že letos kupila Avtoelektrika 1000 ton pločevine za svoje potrebe, konkurenčne v primerjavi z uvozom iz zahodnih držav, predvsem v ceni, odpirajo pa se tudi možnosti za nakup toplovaljane pločevine, le-to pa bo dala Avtoelektrika v predelavo domačim proizvajalcem, s čimer bi se izognila plačilu devizne soudeležbe. Torej za Avtoelektriko izredno ugodna stopnja sodelovanja tudi s te plati!

Povrnimo se spet k obisku. Vožnja je bila dolga, kar 1100 kilometrov loči Novo Gorico od Košic, pomembnega industrijskega središča Slovaške. Prispeli smo utrujeni, a srečno in se namestili v udobnem hotelu, last železarne Košic. Pogled na to mesto, s katerekoli vzpetine, ostane na dimnikih, plavžih in hladilnih stolpih železarne. Vychodoslovenske železarne. Dim, para in ognjeni jeziki plamena dokazujejo, da se delo tu ne zaustavi niti za trenutek. Imeli smo priložnost naslednji dan spoznati to težko delo. Življenjski utrip smo čutili na mestu, kjer prekladajo rudo in v koksarni, kjer plavži bruhajo žarečo lavo železa, ohlajeni bloki surovega železa zapuščajo jeklarne, turbine električne centrale dajejo energijo enotam valjarn in vso to aktivnost krmili človek. Proizvodi človekovih rok in uma zapuščajo železarno v obliki pločevine, cevi, ulitkov, ukrivljenih profilov, konstrukcij. Železarne, kjer je danes 24 tisoč zaposlenih, so zrastle z delom delavcev, inženirjev, znanstvenikov. Z izrednim zanimanjem smo občudovali rezultate tega dela, posamezne tovarne tega giganta, ki se

Pogled na del železarne Košice

razprostira na površini 800 hektarov. Delavci, ki so prispevali k razvoju te železarne so nam najlepše prikazali, kako je ta gigant spremenil njihovo pokrajino, kako globoko je prodril v mesta in vasi širše okolice. V tem delu Slovaške, od koder so ljudje polni iluzij odhajali v svet s trebihom za kruhom, v tem delu, kjer je bil življenjski standard v preteklosti zelo nizek, so zrastle nove tovarne, razvila so se mesta in vasi.

Košice, kjer živi danes okrog 250 tisoč prebivalcev, so se tudi močno spremenile. Zrasle so nove moderne četrti s šolami, bolnišnicami, kulturnimi centri, mesto je polno zelenic in cvetličnih gred. Skoraj 8 stoletij staro mesto se je pomladilo, postalo je dinamično, moderno. V njem so gledališča, galerije, državna filharmonija, muzeji, med temi smo si ogledali tudi muzej, kjer imajo največjo svetovno zbirko starega denarja in zlatnikov. Na stotine in na tisoče ljudi je spremenilo način življenja, živijo bolje, odkar poznajo svojo moč in z optimizmom zrejo v bodočnost.

Vse te spremembe so spremenile tudi človeka, njegovo duševnost in značaj. Poleg

mogočnosti, je železarne tudi simbol teh sprememb, dokaz o sposobnosti ljudi iz Košic in bližnjih naselij. Mnoge roke, doslej navajene srpa in vil, so se privadile železu in jeklu. Tovarna je rasla skupaj s človekom in človek je rasel skupaj s tovarno. To sožitje vpliva na razvoj ljudi zdravih nazorov in pristnih čustev, ki se lahko porajajo samo ob trdem delu. Za sentimentalnost tu ni prostora, tu vlada samo zdrav duh in resnično prijateljstvo.

Ljudje si zastavljajo visoke cilje in so sposobni in pripravljeni žrtvovati se za skupno korist. Delo je glavni smisel njihovega življenja. Jemljejo ga kot nekaj naravnega, tako kot sonce, vodo, zrak. Napolni

jih z zadovoljstvom in dostojanstvom. Jezijo se, če gre v tovarni kaj narobe, prizadevajo si premagati ovire in probleme zato, ker tovarno ljubijo in zato, ker jih nek notranji ogenj žene novim uspehom, novim zmagam naproti.

Zavedajo se svoje cene in vedo, da zadnje besede še niso rekli. Znanstveno-tehnična revolucija vedno prinaša spremembe, zahteva vse kvalitetnejše delo. Rezultati te revolucije se morajo odražati v praksi. In v tem pogledu ta železarne ne zaostaja, dokaz temu pa je sistematična modernizacija proizvodnih enot in opreme.

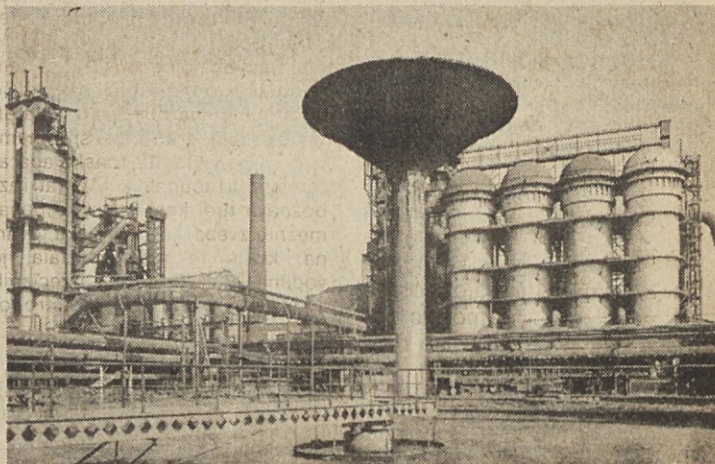
Upamo, da smo vam dragi bralci, s tem sestavkom vsaj v grobem prikazali življenje in delo ter kraj čeških prijateljev, s katerimi sodeluje kolektiv novogoriške Iskre. In kot je ob slovesu poudarila simpatična Maja, upravnica hotela, kjer smo bili tri dni gostje, to ni le golo, v nekem smislu formalno sodelovanje. Tako zблиževanje ljudi iz dveh različnih dežel je najlepša možnost za ohranitev miru na svetu. Besede, ki povedo veliko, zato morajo biti tudi nadaljnja prizadevanja usmerjena prav v to smer.

Gotovo to srečanje ni bilo zadnje, saj v službi varstva pri delu in družbenega standarda v Avtoelektriki že razmišljajo, kako bi sodelovanje poglobili tudi na druga področja, na primer enkrat letno srečanje mladih v športnih panogah itd. Torej spodbudni začetki, ki so vsekakor uresničljivi.

Prijazni gostitelji so nam razkazali še nekaj znamenitosti, med katerimi je bila vsekakor najlepša Jasovska jama, sicer ne tako velika, kot naša Postojnska, a izredno zanimiva z mogočnimi stalaktiti in stalagmiti.

In tako se je približal čas našega odhoda. Po prišrčnem pozdravu smo klene, trdega dela navajene češkoslovaške železarje iz Košic morali zapustiti. Obogateni z novimi spoznanji smo se spet podali na dolgo pot, se ustavili še v Bratislavi ter zavili še skozi mogočni Dunaj, kjer je res kaj videti. V zgodnjih jutranjih urah pa smo srečno prispeli do svojih domov.

Marko Rakušček

● Radio, televizija in nekateri časopisi (Dnevnik, Borba) so objavili vest dopisnika Tanjuga v Turčiji, da je Iskra v Ankari turškim partnerjem predstavila svoj nov digitalni sistem Iskra 2000. Na predstavitvi so bili prisotni ugledni turški poslovneži in strokovnjaki iz ministrstva za telekomunikacije, PTT in armade. Iskra si tako odpira vrata za nadaljnjo prodajo telefonije na turško tržišče s sistemom 2000. Prve dobave central bodo že v letošnjem letu, v naslednjih letih pa pričakujejo povečanje dobav. To je že drugi nastop Iskre na področju turške PTT (prisotna je že s sistemom 500 A v turški pošti). Za sistem Iskra 2000, ki glede na dosedanje svetovne dosežke sodi med najsodobnejše tovrstne sisteme, se zanimajo turške pošte, železnica in armada. Poleg sistema 2000 v Iskri pričakujejo nadaljnje sodelovanje s Turčijo tudi na področju zaprtih mrež (energetika) in zasebne telefonije.

● Na temo ekološka problematika v Semiču se je v zadnjem času razpisal praktično ves slovenski tisk. Žal se v sredstvih obveščanja s tem v zvezi pogosto pojavljajo razne dezinformacije in polresnice, ki zamegljujejo dejansko stanje in sprožajo v javnosti razne alarmantne, neosnovane govornice. Najnovejša poročanja so bolj objektivna in utemeljena. Tako piše Ljubljanski Dnevnik, da je sedaj manj strupa v Beli krajini. Komisija izvršnega sveta Slovenije za koordinacijo strokovnega dela pri reševanju onesnažene Krupe s polikloriranimi bifenili je namreč ocenila, da so dosedanja ukrepi, ki so jih predlagale in opravile strokovne organizacije, zdravstvena služba, DO Iskra Semič in upravni organi v celoti upravičeni in opravljeni. DO Iskra Semič je 1. februarja ustavila proizvodnjo kondenzatorjev, polnjenih s polikloriranimi bifenili, pripravila program ter začela sanirati odlagališča in druge negativne posledice proizvodnje spornih kondenzatorjev. Rezultati preiskav vzorcev živil živalskega izvora (mleko, perutnina, kurja jajca) kažejo

občutno nižjo količino bifenilov kot prej. Zdravstveno stanje delavcev in prebivalcev, ki so bili izpostavljeni polikloriranim bifenilom, bo Univerzitetni inštitut za medicino dela, prometa in športa še naprej stalno spremljal v sodelovanju z drugimi strokovnjaki UKC, Zavoda za zdravstveno varstvo Slovenije in krajevne zdravstvene službe.

● Slovenska računalniška revija Moj Mikro je posvetila dvostanski članek mednarodni razstavi učil in šolske opreme, ki bo od 8. do 12. aprila v Ljubljani in kjer bo računalništvo osrednja tema. Kot pravijo organizatorji razstave učil, je prav pri računalništvu zmeda največja, mnenja med šolniki in drugimi, pooblaščenimi za to področje, se najbolj krešejo. Zato bo imela računalniška vzgoja največji sejemski prostor in bodo zlasti o njej razpravljali na spremljajočih posvetovanjih. Udeležbo na razstavi so potrdili številni tuji in domači proizvajalci računalnikov, med njimi tudi Iskra. Bistvena novost, do katere naj bi se dokopali v času razstave je poskus, da bi standardizirali računalniške učilnice. Predstavniki Zavoda za šolstvo menijo, da je edini izhod standardizirati opremo in pa tudi izobraževanje učiteljev. Od posvetovanj pričakujejo določene rešitve, saj naj bi se na tem sejmu srečali združeni domači proizvajalci računalnikov, ki jim velja še posebej prisluhniti. Predstavniki Iskre Delte so povedali, da vidijo v svoji udeležbi na razstavi dohodkovni interes, ki bi se dolgoročno obrestoval, tudi oni so namreč zainteresirani za širjenje računalniškega opismenjevanja. Iskra Delta bo na razstavi pokazala, kaj lahko ponudi trgu pa tudi kakšne prijeme uporabljajo pri lastnem organiziranju računalniških tečaj.

● Novico o proizvodnji novih litijevih baterij v DO Iskra — Zmaj so objavili številni jugoslovanski časopisi. Listi navajajo, da bodo s proizvodnjo pričeli letos in, da bodo do konca letošnjega leta proizvedli 10.000 teh baterij. Nove litijeve baterije imajo vrsto prednosti pred cink-manganovimi dioksidnimi baterijami, ki jih je tovarna proizvajala doslej. Dajejo petkrat večjo specifično energijo in delujejo tudi pri izredno nizkih temperaturah — od minus 50 do 100 stopinj. Nove baterije so namenjene predvsem za uporabo v profesionalni elektroniki v industriji, prometu, medicini in znanosti.

Iskra Iz tujega strokovnega tiska Iskra Iskra Iskra Iskra

Svinje proti mamilom

V Zahodni Nemčiji so zdresirali divjo svinjo Lojzko, ki odkriva skrita mamila, kot so hašiš, kokain in heroin. 90 kg težka Lojzka je uspešnejša od uporabljenih nemških ovčarjev. Divje svinje so namreč specialiste za odkrivanje gomoljev globoko pod zemljo, ker se z njimi prehranjujejo. Nemci pravijo, da jih bo po zgledu Lojzke moč hitro izuriti za te policijske namene. Poljčaji bodo poslej vodili vepre na vrvcici...

Žolčni kamni

Na ameriški Mayo kliniki so odkrili snov, ki neposredno raztaplja kamne v žolčniku. Snov, imenovana MTGE, raztaplja kamne v velikosti do 2 cm in to v nekaj urah. Stranjskih učinkov pri poskusnih osebah do sedaj še niso ugotovili. Medicina sicer že pozna snovi, ki razstapljajo žolčne kamne, vendar jih morajo pacienti uživati dlje, včasih celo tri leta. V 25 do 50% primerov je treba postopek ponoviti.

Novo sredstvo MTGE vbrizgajo zdravniki neposredno prek

katetra v žolčnik. Slaba, že sedaj ugotovljena stran je, da je potrebna skrajna previdnost glede količine zdravila, saj prevelika doza lahko prizadene rdeča krvna telesa, oz. uniči celice tkiva.

Univerzalni teleskop

V Leningradu so izdelali univerzalni teleskop za opazovanje in registracijo vseh nebesnih teles. Teleskop je namenjen za Akademijo znanosti v Kazahstanu in ga bodo postavili v zvezdarni na gorju Tien-Šan, na meji med SZ in Kitajsko.

Glavno zrcalo ima premer poldruga metra in ga to pot niso izdelali iz optičnega stekla, temveč iz toplotno-obstojnega sitala. S tem bodo odstranjene tudi najmanjše deformacije na površini zrcala ob velikih temperaturnih spremembah na gori. Kar 12-tonsko aparaturo krmili računalnik, ki hkrati razpozna tudi karakteristike posameznih zvezd. Leningrajska tovarna, ki je teleskop izdelala, je vodilna v proizvodnji preciznih znanstvenih aparatov za astronomijo. Izdelala je tudi največji, 6 metrski zrcalni teleskop na svetu, za observatorij na severnem Kavkazu in tudi za razne druge v Estonski, Ukrajini, Azerbajdžanu itd.

Prve baterije

Že leta 1936 so izkopali na Bližnjem vzhodu zaprto vazo, jo očistili in postavili v muzej. Šele zdaj pa so jo arheologi razstavili. Ugotovili so, da je stara 2000 let in, da je pravzaprav baterija — galvanjski člen. Vaza, izdelana iz žgane glinice, je imela v sredini oksidirano železno palico, okrog nje pa cilindar iz bakra. Cela vaza je bila zgoraj in na koncu palice zalita z bitumnom. Arheologi so že ugotovili celoten postopek, ni pa jim še jasno, kakšen elektrolit (kislino) so uporabljali takratni tehniki, stara je namreč izhlapela.

Zanimivo je, da je Italijan Galvani s tem izgubil svoj zgodovinski primat izumitelja prve baterije — galvanjskega člana.

Aluminij — energija

Že nekaj let poskušajo, kako bi kemično energijo v aluminiju spremenili neposredno v električno. Prvi uspešni poskusi so že znani. Gre za pridobivanje energije v procesu spreminjanja aluminija v aluminijev hidroksid. Kisik, ali zrak, morska voda, aluminij kot »gorivo« in tanke zračne elektrode so sestavni deli nove akumulatorske odprte celice.

Aluminijeve zračne baterije lahko vsebujejo do 300 Wh/kg (brez slane vode) do 2000 Wh/kg) ener-

gije. Ameriški znanstveniki vidijo prav pri teh novih baterijah možnost za praktično uporabo v električnih avtomobilih. Hitrost avtomobilov in njihovih pospeškov bi bila primerljiva s sedanjimi avtomobili, oz. drugače povedano: avtomobili moči 30 kW s potovalno razdaljo 1500 km bi imeli baterijo z maso 50 kg aluminija.

Prek Atlantika

V bližini Atlante v ameriški zvezni državi Georgiji izdelujejo najdaljši svetlovodni kabel na svetu in sicer transatlantski TAT-8, ki naj bi ga položili do 30. junija 1988 med Evropo in Severno Ameriko. 6500 km dolgi kabel bo prenašal hkrati 37.800 telefonskih pogovorov. Investicija bo veljala 335 milijonov dolarjev.

AT + T Bell laboratoriji so razvili v ta namen kabel, ki je sestavljen iz 12 steklenih vlaken s premerom 8 mikrometrov. Modulacija bo potekala z infrardečim laserjem valovne dolžine 1,3 mikrometra. Dosedanje raziskave so potrdile, da ima kabel zelo majhno dušenje. Na razdalji 101 km obsega le 0,38 decibela na km, zato bodo postavili ojačevalnik le vsakih 57 km.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

**Naših
štirideset
let**

**Piše:
Dušan Željeznov**

Ing. Marjan Lavrenčič

Nikoli zadovoljni s svojim delom

»Napak bi bilo govoriti pretežno o uspehih zato,« je nadaljeval svoje pisanje ing. Lavrenčič, »ker se prav na napakah največ naučimo. To je drag študij, ki prav zategadelj ne sme iti v pozabo. Stalen osnovni tovarniški kader ga pretvori v tradicijo, ki naglo vpija vse novince. Vsa prva leta smo trpeli na povezavi med oddelki. Prihajalo je, na primer, do zaostritve odnosov med orodjarno in produkcijo, med konstrukcijo in orodjarno na eni in med proizvodnjo na drugi strani. To pa zato, ker še nismo znali med seboj sodelovati in, ker se še nismo dovolj spoznali. Stvari smo nerodno reševali, navadno po ovinkih tako, da so bili spori neizogibni. Nismo imeli nikogar, ki bi nas učil pravih vodjenja sodelavcev, vodjenja sestankov in psihologije dela. Medsebojne odnose in odnose do podrejenih smo zelo izboljšali šele na osnovi analiz storjenih napak. Šola nam tega znanja ni dala. Voditelji smo se po večini prvič znašli na odgovornih mestih. Prenekateri smo se zavijali v uradno strogost in uporabljali šablonsko odločnost, drugi so bili spet premehki in neodločni. Vsak po svoje smo si predstavljali lik dobrega voditelja. V odločilnih trenutkih, ko bi morali sodelavcu pri njegovih težavah pomagati, smo izgubili z njim stik. Danes, ko te napake odstranjujemo in se trudimo, da bi se naučili znanstvenih metod vodjenja in poučevanja ljudi, smo vsem onim sodelavcem in sodelavkam, ki so kljub omenjenim težavam ostali na svojih mestih, dolžni zahvalo in priznanje. Nismo pa vedno grešili. Znali smo poiskati stik z delavci, ceniti njihovo delo in se od njih praktičnega dela učiti tako, da delovne metode in konstrukcije, stalno izpopolnjujemo. Posebno čutim potrebo, da se zahvalim izkušenim orodjarjem in mojstrom ter vsem delavcem, ki so me učili orodjarstva in obdelave in, ki še vedno z veseljem povedo o svojih izkušnjah.

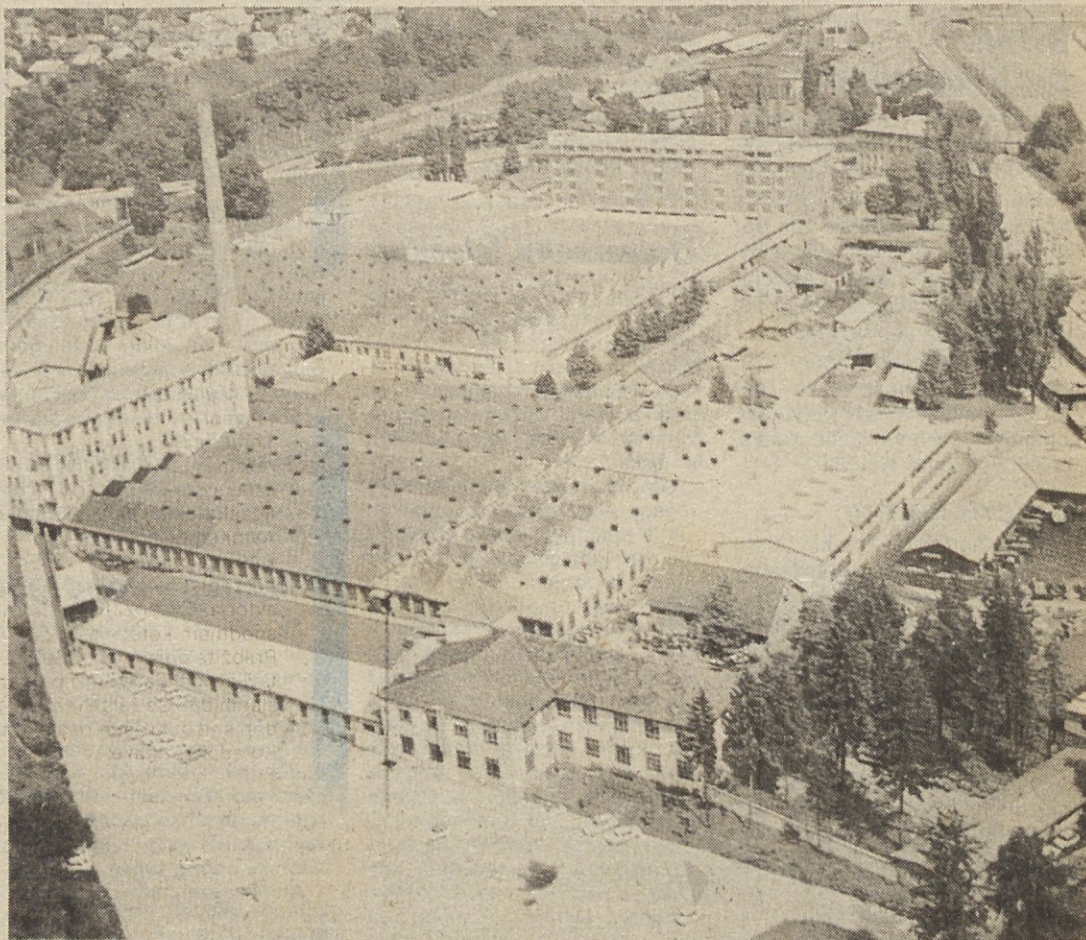
Minilo nas je prvo navdušenje nad tem, da smo izdelali prve izdelke, ker smo med tem že spoznali, da je še težje uvesti serijsko proizvodnjo. Treba se je bilo spoprijeti z organizacijo proizvodnje. Pri drobnih proizvodih z majhnim številom operacij nismo imeli posebnih organizacijskih problemov. Ko smo odstranili tehnološke težave in izdelali ustrezna orodja, je proizvodnja nemoteno tekla. Z naraščanjem števila različnih sestavnih delov in operacij pa so nastajali terminski problemi. Že kar dobro uvedeno delovno dokumentacijo in evidenco dela je nenadno pretrgala dnevna evidenca. Papirji so se potrojili, sama evidenca pa je administrativno delo popetorila. Zaradi obsežnega administrativnega dela so nastajale napake. Najdaljše operacije so prej trajale do pet dni, zdaj pa je bilo potrebno dele dnevno oddajati. Ta povečani transport in kopičenje delov v kontrolah je povzročal, da so se deli izgubljali, dnevna evidenca je izgubila ves svoj pravi pomen. Šele po dveh letih, ko smo se spoznavali, da je najvažnejši obračun ter, da ima dnevna evidenca lahko določena odstopanja, smo lahko spet zagotovili kroženje delov. Za to spremembo direktorja elektroindustrije ni vedela in je bil tak ukrep precej predrzen.

V prvem letu obstoja tovarne je pod vodstvom znanega strokovnjaka prof. ing. Lasiča začel nastajati tudi razvojni laboratorij. S tem so bile tovarni dane že vse osnove za resno delo. Poleg ogromne množine malih proizvodov so razvojni tehniki in inženirji začeli razvijati in

konstruirati vrsto kompliciranih proizvodov, kot kinoprojektor z ojačevalnikom in zvočniki, enofazni števec, električni vrtni stroj, telefonske elemente itd. Tako lahko rečemo, da je bila v razvoju tovarne s tem prva faza, to je ustanovitev tovarne, zaključena in, da je v drugi fazi nastala velika bitka za pripravo programa velike nove tovarne elektrotehničnih in finomehaničnih proizvodov.

Laboratorijska delavnica je bila v tedanjem obsegu premajhna, da bi lahko prevzela izdelavo večjih prototipov, kot je, na primer, kinoprojektor, električni vrtni stroj, risalna miza s paralelogramom in risalna glava, električna ura, enofazni števec itd. Tako je bila v jeseni 1946. ustanovljena prototipna delavnica, ki smo jo nameravali uporabiti tudi za poskusno proizvodnjo. To je le delno uspelo, ker smo morali že po enem letu večino strojev oddati novemu oddelku za izdelavo kinoprojektorjev. Prva prototipna delavnica je bila v sedanjih prostorih ročne orodjarne in vzdrževanja strojev. Vodja delavnice je bil Anton Kos, vodja struženja pa Franc Humer. Delavnica je bila priključena orodjarni. Tu sta med drugim razvijala tudi Julij Novljan in Pavel Rink. V tej fazi razvoja smo delali marsikaj samo zato, da bi se naučili obvladati novo tehniko in še nepoznano tehnologijo. Razvoj je vendar pripravljalo toliko novih proizvodov, ki jim orodjarna in produkcija še nista bili kos. Zato smo svoje sile preizkušali in zbirali podatke na vseh področjih dela. Na revolver-skih avtomatih tipa »Index« smo

začeli izdelovati dele za avtomobilске ventile in ventile za dvokolesa. V program smo vzeli, na primer, elektrodne sponke za suhe baterije tovarne »Zmaj« samo zato, da bi se izpopolnili v vlečenju pločevine. Naše prvo kombinirano orodje za postopno vlečenje na ekscentrični stiskalnici je bila kapica za pritrditev cevnega priključka v cev zračne črpalke za dvokolo. Pri izdelavi enostavnih bakelitnih držal za senčnike in bakelitnih stropnih rozet smo spoznali tehniko izdelave bakelitnih delov. Morali smo še spoznati tehniko stiskanja keramičnih izdelkov, tehniko mrzlega brizganja aluminija, vlijanja v kobile in strojno vlijanje pod pritiskom, brizganje umetnih mas, globoki vlek kompliciranih nesimetričnih oblik itd. Večkrat smo se samo zato odločili za kombinirano orodje, na primer, za prebijanje, izrezovanje in krivljenje, da bi tudi to delo obvladali in se dostojno pripravili za bodoče naloge. Tako sta konstruktor orodij in orodjar drugega razvijala in si utrjevala znanje. Daleč so že tisti časi, ko smo se spoprijeli z osnovnimi problemi. Ni nas sram povedati, da smo imeli veliko težav, da smo neposrečena in nerodna orodja metali stran zato, da bi se naučili narediti boljše. Konstrukterji glavne konstrukcije pa so se učili od tehnologov in se razvijali ob proizvodnih težavah, ki jih je bilo treba sproti odstranjevati. Mislim, da je najbolj pozitivna stran v razvoju Iskre ta, da nismo s svojim delom nikoli zadovoljni in smo vedno pripravljene še bolje delati. Težava je le v tem, da ne zmoremo vsega hkrati.

Dan za očeta

Nad sivo strehó tovarne se je vlekel pod nebo gost, sajast dim in se izgubljal v težke, črne oblake, ki so spet prinašali dež. Bil je marec, a pomlad, ko da je zamujala. Dan na dan je deževalo. Medlo sonce je komaj kakšno jutro obrazilo velika fabriška okna, obrnjena na cestišče.

Avtobusi, ki so pripeljali z vseh strani ljudi na delo so ustavljali, škropili blato čez in čez po umazanem cestišču, obračali na širokem parkirnem prostoru in se spet vračali.

Pred tovarniškimi vrati so se začeli nabirati delavci popoldanske izmene. Ura še zmerom ni bila dve in pri vratarju še ni bilo prave gneče.

Branko je priteknel pred vrata med prvimi. Ko je videl, da je sam, se je postavil ob kraj vratarnice, nekaj časa okleva, nato pa le vstopil.

Vrata v veliko proizvodno halo so bila odprta na stežaj, ven se je valil težak in gost zrak, nasičen od olja in vlage, ki je posebno zdaj, na pomlad kar silila iz betonskih tal.

Delavke, sedeje so razporejene v treh vrstah, so druga za drugo vstajale, brisale mize in z volnenimi nitmi stroje, s katerih se je cedilo olje. Po tleh so ležali ostanki struženja in rezkanja, snažilka jih je počasi in previdno pometala h kraju, na kupe.

Stegnijl je vrat, pogledal noter pa se spet skrivil za vogal.

Ženske so se še kar naprej nekaj pomenkovale, se prekale, smejale, si odpenjale halje in stresale z njih prah in drobne ostružke, nazadnje pa le začele druga za drugo odhajati v garderobo.

Stopil je na drugo stran vrat in jo počakal.

»Martina!« je zaklical, ko je le prišla mimo.

Bila je zadnja, ki je zapuščala delavnico.

»Kaj hočeš?« je rekla odsekano in se hitro obrnila nazaj, če ju katera izmed delavk opazuje.

»Obljubila si, da bom otroka videl vsak teden pa mi jih nič več ne pripelješ!«, je rekel glasno in se postavil prednjo, da jo je ustavil.

»Mirica je imela vročino, Iztok te pa tako ne mara.« se mu je izmuznila zdaj na drugo stran.

Oče sem in enkrat na teden hočem videti svoje otroke!« se je zdaj zadržal še glasneje, da je delavka, ki je prišla mimo postala in debelo pogledala v Martino. To jo je še bolj razkačilo.

»Oče! Oče! Tak oče, kot si ti...« ga je odrinila k steni in si jezno začela brisati mokre roke v haljo. »Lepa reč... Prej si komaj čakal, da si se nas znebil, zdaj bi nas rad spet nazaj. Saj te ne razumem.«

»Pustiva tisto... Rajši mi povej, kaj vse to pomeni?«

»To pomeni, da bi imeli radi odslej mir pred tabo.«

»Ampak, saj sva se lepo zmenila. En dan v tednu sta otroka moja. En dan morata imeti tudi očeta...«

Martina ni rekla nič na to, le obrnila se je in mu mislila uiti.

»Počakaj!«, jo je spet pograbil za roko in jo obrnil k sebi.

»Kaj pa ti hočem?« Postalo mu je neznansko vroče in ves se je tresel.

»Zmerom kaj hočeš, to je! In kadar sta otroka pri tebi, taka dobim nazaj, da ju potlej ves teden ne morem spraviti na red.«

»Če jima kaj kupim, ni nič narobe. Ti sama tako nimaš denarja.«

»Ne za tiste trapaste avtomobilčke, s katerimi misliš, da jih boš kupil...«

»Ne boš rekla, da hujskam... Da jima govorim proti tebi...«

»Kaj mi mar, pravzaprav...« Dolgo in žalostno ga je pogledala.

Spustil je roki ob sebi in odnehal. Kadar ga je takole gledala, se mu je zasmilila. Zasmilila kljub vsemu, kar je bilo med njima. Otroke je preživljala zdaj v glavnem sama, za tista bora dva milijona si niso mogli kaj prida privoščiti. To je bilo videti tudi na njej. Bila je bleda, shujšana, a še zmerom čedna. Komaj sedemindvajset let je imela, ko sta šla narazen. Mogoče ima že drugega...

»Martina...« je zajecjal, »kaj, ko bi se o tem enkrat resno pogovorila. Sama, ne tukaj.«

Pogledala je v tla in začela z ного risati neke figure po tleh. Videl je, da je živčna in zbegana. Pa ji ni hotel ne enega, ne drugega...

Hotel ji je še veliko povedati, ko jo je takole gledal, a uraje bila že dve, popoldanska izmena je začela z delom, stroji so se spet oglasili. Moral bo na delo. Če ga bo mojster spet dobil tu, na hodniku, bo hudo. Posebej še zato, ker Martina tako hoče. Martina bi rada imela mir pred njim, otroke zase, od njega pa samo denar, nič drugega. Vsakemu pripoveduje, da je on vsega kriv. On in njegova družba... Ja, Martina zna povedati in seči ljudem pod kožo, on pa ne. Tudi lastni sodelavci mu ne verjamejo, kako je v resnici bilo pri njih. Kako je bežal od doma zavoljo nje in njenih čudnih navad. Zakaj takrat ni skrbela za otroke tako, kot danes? Zakaj jim ni kuhala, zakaj je odhajala zvečer z doma, ko je bil on na delu? Je bilo res vse to zaradi njega in njegovih prijateljev, ki jih je tu pa tam pripeljal v stanovanje, v

majhno podstrešno stanovanje, kjer so se še sami trije komaj obračali?

»Martina, prišel jih bom iskat jutri, prosim!«

»Ura je dve proč, Brane. Na avtobus moram. Ne vidiš, kako naju gledajo...«

Kolikokrat jo je takole ogovarjal tisti čas, ko sta se spoznala. Takrat ga je sama rada čakala, tekla je za njim po hodniku, če jo je spregledal, jokala, se pogovarjala tudi po pol ure, če je bil le on za to. Skrivala sta se za vogali, dokler se je dalo. Potem je delala vso malico, da je nadoknadila normo, kar je zamudila. Zdaj pa je vsake minute škoda...

»No, reci že kaj!«

»Dobil jih boš jutri, da boš sit! Samo, da mi boš potlej dal mir! Komaj so me nehali opravljati pa me bodo spet začeli. Ne ustavljaj me več pred drugimi in ne gnjavi me!«

Zadnje besede je spregovorila skoraj v joku. Zasukala se je na petah in izgnila za vrata. Pa saj ji tako ni imel več kaj reči... Danes že ne...

Stopil je ven, na zrak. Izpljunil je pred noge okus po olju in odplakah in se naslonil na steno.

Po tlaku so mimo njega zapeli koraki. Martina je odhajala domov, mudilo se ji je, k otrokoma.

V robu nasproti tovarne je med drevje prilezlo sonce. Bil je medlo, bledikasto, a sijalo je vendarle.

Torej je le prihajala pomlad, kljub vsemu, čeprav počasi, a prihajala je...
Polona Škrinjár

Foto kino klub Nova Gorica Soške elektrarne, 65000 Nova Gorica

prireja

razstavo fotografije Nova Gorica 1985

ki vključuje

6. razstavo fotografije, 7. razstavo diapozitivov in razstavo Dia Primorska 1985

ter vabi k sodelovanju avtorje iz Jugoslavije in zamejske Slovence. Tema razstav je poljubna. Žirirali bomo samo dela, ki še niso bila razstavljena v Novi Gorici. Razstave Dia Primorska se lahko udeležijo avtorji iz slovenskih primorskih občin in zamejski Slovenci iz tržaške, goriške in videmske pokrajine.

Avtor lahko pošlje na vsako razstavo največ 6 fotografij formata 30 x 40 cm, oz. 6 diapozitivov v okvirčkih 5 x 5 cm. Na vsakem delu naj bo zapisana zaporedna številka, naslov dela ter priimek in ime avtorja. Diapozitivi morajo imeti znak za pravilno lego v levem spodnjem kotu.

Priložite prijavnico z natančnim naslovom avtorja, njegovim zastavljaljskim nazivom, imenom in naslovom kluba ter seznamom poslanih del. Če želite izvedeti za rezultate takoj po žiriranju, pridajte dopisnico z vašim naslovom in seznamom del.

Koledar razstave:

Sprejem del do:	8. 4. 1985
Žiriranje:	12. 4. 1985
Otvoritev razstave fotografije:	14. 6. 1985
Projekcija diapozitivov:	14. 6. 1985
Vračanje del:	31. 7. 1985
Sprejete fotografije bodo razstavljene v galeriji MEBLO od 14. 6. 1985 do 28. 6. 1985. Otvoritev bo 16. 6. 1985 ob 18. Istega dne ob 19.30 bo projekcija diapozitivov v mali dvorani kulturnega doma.	

Domovini

Prelivajoča se svetloba sončnih žarkov se je ujela v pajčevino neštetih nitk. Mavrica pisanih barv je odsevala skozi goste veje mojih žil.

Rastel sem kot hrast v poljani življenja in sončni žarki so mi dajali moči, ko sem odrščal. Postal sem največji hrast v rebri in daleč naokoli segajo moje veje in korenine življenja.

Zakoreninil sem se globoko v zemlji in črpal sokove življenja, ki mi jih je dajala rodna zemlja.

Poljubljaj sem to zemljo moje domovine s koreninami svojega telesa. Hrepenel sem po lepoti neštetih jezer, gora in dolin, ki sem jih videl, ko sem se sklanjal nad rodno grudo.

V viharnih nočeh mojega življenja, ko sem že mislil, da me bo vihar iztrgal iz zemlje sem se še bolj zaril v tvoje srce, domovina moja in se te oprijel.

Matevž Kleč

Memorial Franca Kotarja

Premišljuje, kako bi naš pokojni novinar Franc Kotar napisal članek o smučarskem tekmovanju za »Pokal dvorišča«, tekmovanju, ki nosi zdaj ime prav po njem — »Memorial Franca Kotarja«.

Tekmovanje je bilo v torek, 26. marca v prelepem vremenu na Kravcu, udeležilo pa se ga je skoraj 100 smučark in smučarjev iz petih Iskrinih kolektivov iz Stegen. Spet moramo, tako kot Frenk pred dvema letoma, zapisati: »To tekmovanje je zagrizeno traja že nekaj let in na veliko razočaranje drugih so doslej vedno zmagali sodelavci iz Mikroelektronike«. Res, tudi tokrat, čeprav bi jih letos kmalu »ulovila« DSSS IEZE. Na tretje mesto so se uvrstili Feriti, na četrto Zmaj, smučarji iz Orodjarne pa so si progo, izmed vseh najbolj podrobno ogledali, »natančnost pa terja tudi čas«, kot je dejal nekdo pozneje v dolini.

Legenda »Pokala dvorišča« in zdaj »Memoriala Franca Kotarja« je razen Mikroelektronike tudi Janez Sever iz Orodjarne, ki je tokrat zmagal že trinajstič.

Rezultati: ženske razred A: 1. Tanja Jagodic (ME), 2. Meta Fužir (Fe), 3. Nadja Lovrenčič (Z), 4. Anica Lombrovski in 5. Marina Kavčič (obe DSSS).

Ženske razred B: 1. Nevenka Gorjanc (ME), 2. Natija Obermeir, 3. Irena Drobež (obe DSSS), 4. Meta Muhič (Fe) in 5. Tanja Matjaž (Z).

Moški razred C: 1. Igor Gornik (ME), 2. Matjaž Kovačič (Z), 3. Aleš Suhar (ME), 4. Zoran Petrovič (Or) in 5. Marjan Zalar (Fe).

Moški razred D: 1. Dušan Bitenc (ME), 2. Iztok Tominec (DSSS), 3. Marko Mrak (Fe), 4. Ivan Milatovič (ME) in 5. Dušan Tomšič (Or).

Moški razred E: 1. Janez Sever (Or), 2. Jože Celjar (ME), 3. Niko Pehani (DSSS), 4. Rudi Schoos (ME) in 5. Matjaž Peklenk (Or).

LD

Zaradi vse večjega zanimanja za smučarski tek, bi na Memorialu Franca Kotarja veljalo v prihodnje uvesti tudi tekmovanje v tej smučarski disciplini. Silko smo si »sposodili« z letošnjih zimskih športnih iger SOZD Iskra. (Foto Lado Drobež)

Švedska merila za enoto treniranja

Piše prof. Drago Ulaga

Nekateri so vajeni telovaditi po malem vsako jutro, ali vsak večer. Seveda so tudi taki, ki nikoli ne telovadijo, pač pa hodijo bolj, ali manj redno na sprehode. O planincih je znano, da so dejavni predvsem konec tedna, ko hodijo v gore.

Očitno je, da posvečajo nekateri telesni vadbi premalo časa, nekateri pa tudi preveč.

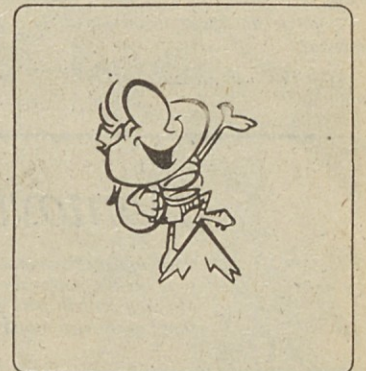
Najboljša rešitev je v pravi meri, to je v taki športni vadbi, tako redni in tako intenzivni, kakršna najbolj ustreza potrebam človeka.

Ko so v mednarodnem komiteju »Šport in prosti čas« razpravljali o problematiki redne vadbe, so Finci svoje stališče takole precizirali: Vrhunski tekmovalci trenirajo vsak dan, za privrženca rekreacije pa je dovolj, če se urijo po trikrat tedensko. Samo v tem primeru jih prištevajo v statističnih podatkih med aktivne športnike.

Tudi švedski strokovnjaki upoštevajo načela redne in dovolj intenzivne vadbe. Lagoden sprehod ne zaleže, treba je vsaj pet minut hoditi zares hitro! Pri švedski sindikalni športni zvezi so uvedli posebne norme, ki veljajo kot optimalne enote treniranja za zdravje. Navajamo nekaj primerov:

- intervalna vadba hoje in teka v naravi — najmanj 3 km,
- športno orientiranje v obliki hoje in teka — najmanj 3 km,
- tek na smučeh — najmanj 5 km,
- hitrostno drsanje — najmanj 1 km,
- kolesarjenje — najmanj 10 km,
- plavanje — najmanj 200 m.

Najbolje bi bilo, če bi se delovni ljudje vsak dan sprostiti in razgibali, sistematična

vadba pa, ki traja približno pol ure, naj bo trikrat na teden. Ko razmišljamo o redni športni rekreaciji v vseh letnih časih, naj opozorimo še na priporočila zdravnikov — fiziologov. Zavzemajo se predvsem za pospeševanje vzdržljivosti, ker je le-ta največjega pomena za vzdrževanje sposobnega srca, ožilja in dihal. Če se kdo odloči samo za kegljanje, za balinanje, ali za dviganje uteži, je potrebno, da dopolnjuje svojo enostransko vadbo tudi z živahno hojo, kolesarjenjem, ali npr. igranjem nogometa. Ko pa gre za vprašanje odmerjanja športne obremenitve, da ne bo niti premalo, niti preveč, sta nam v pomoč tehnična (preverjanje telesne teže!) in subjektivno dobro počutje.

Medvednica

Planinska sekcija DO Iskra v Kranju bo priredila v soboto in nedeljo 13. in 14. aprila 1985 zanimiv izlet po planinskih poteh Medvednice (Sljeme 1035 m, Zagrebška gora).

Zbrali se bomo na kranjski železniški postaji ob 6. zjutraj in se z vlakom peljali do Zagreba, kjer nas bodo čakali planinski prijatelji iz Brodarskega instituta. Z njihovo pomočjo bomo obiskali najzanimivejše predele Medvednic, poskrbeli pa bodo tudi za prenočišče v njihovem domu na Glavici. Dvodnevno turo, ki ne bo posebno naporna, bosta vodila M. Čelik in J. Jošt. Udeležencem priporočata lažjo, toda dobro opremo (obutev). Predvidoma se bomo vrnili v Kranj v nedeljo okrog 19.

Prijave in vplačila (400.- din) sprejema Volga Pajk iz tajništva DO ERO, do srede 10. aprila.

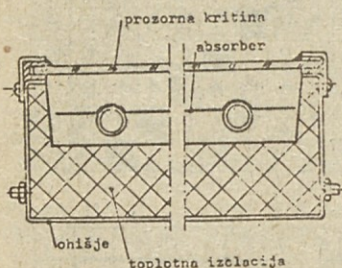
Se bomo greli s soncem?

Na to vprašanje danes še ne poznamo odgovora, vendar se človek pri svojem iskanju novega vira energije vse pogosteje obrača tudi k soncu. Čeprav izkorišča njegovo energijo v poljedelstvu ter posredno pri uporabi vodne energije in energije vetra že dolgo časa, zdaj poskuša energijo sonca pretvoriti tudi v druge oblike, ki ju najbolj potrebuje — v toploto in elektriko. Za človeške razsežnosti je energija sonca ogromna in večna.

Naša dežela ima dovolj velike potencialne možnosti za uporabo sončne energije. Za pokritje vseh slovenskih potreb po električni energiji bi potrebovali naprave, ki bi zavzemale 0.19% površine Slovenije in nadaljnjih 1.2% za pokritje potreb po toplotni energiji. Pri izračunu so upoštewane naprave, ki jih lahko in jih že izdelujemo tudi pri nas.

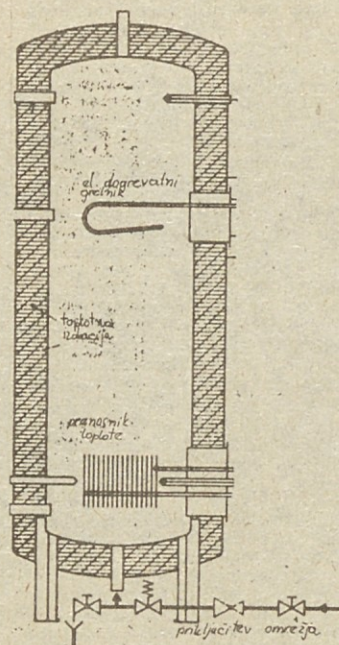
Tokrat si oglejmo kako je mogoče segreti vodo s pomočjo energije sonca in kakšne naprave potrebujemo za to.

Srce vsake naprave je sprejemnik sončne energije. Vgrajeno ima ploščato telo, podobno ploščatim radiatorjem. Imenujemo ga absorber, ki je črno prepleškan, da pretvori kar največ sončnega sevanja v toploto. Po absorberju kroži voda in se pri tem segreva. Da ujamemo čimveč sonca, absorber toplotno izoliramo spredaj s steklenim pokrovom, zadaj s toplotno izolacijo. Vse skupaj pa je zaprto v ohišje, ki varuje sprejemnik pred padavinami in vetrom.

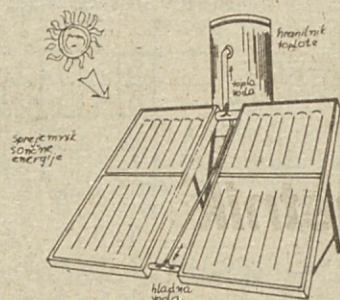
Sprejemnik sončne energije

Drugi osnovni element je hranilnik toplote. Le-ta spominja po obliki in namenu na klasične električne bojlerje, ki jih uporabljamo v vsakem gospodinjstvu. Le večji so in imajo vgrajen dodatni prenosnik toplote za povezavo s sprejemniki sončne energije. Namenjeni so za akumulacijo tople vode, saj jo le izjemno potrebujemo največ čez poldne, ko je sonce najmočnejše. V hranilniku shranjeno toplo vodo pa lahko uporabimo še dolgo potem, ko je sonce že zašlo. Za najenostavnejšo napravo za pripravo tople vode s soncem potrebujemo

Hranilnik toplote

poleg opisanih elementov le še nekaj cevi, da spojimo oba elementa. V sprejemniku sončne energije se voda segreje, postane lažja, se vzgonsko dviga v višje postavljene hranilnik, kjer se akumulira. Na njeno mesto v sprejemnik pa prihaja hladna voda iz spodnjega dela hranilnika. Tak sistem imenujemo sistem z naravnim, oz. vzgonskim kroženjem. Ti sistemi so ceneni, vendar jih ne moremo uporabljati pozimi, saj pitna voda kroži direktno prek sprejemnikov in bi pri nizkih zimskih temperaturah zmrznila. Hranilnik toplote pa mora biti nameščen nad sprejemnikom, saj v nasprotnem primeru kroženje ni mogoče. To pa včasih predstavlja arhitektonsko oviro.

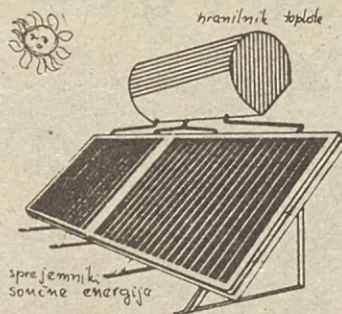
Zahtevnejša naprava je sistem s prisilnim obtokom, pri katerem voda kroži med obema osnovnima elementoma s pomočjo črpalke. Taka naprava je sicer dražja, saj potrebujemo dodatne elemente, kot so obtočna črpalke, ventili,

Na živce mi gre...

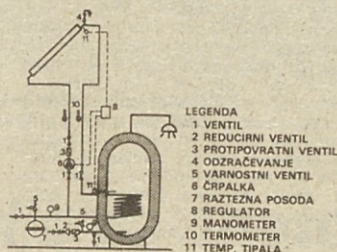
Danes je moderno in za nekatere že skoraj častno biti živčen. Živčni ljudje polnijo že itak prenekatero čakalnico in dajejo zdravnikom največ opravka. Ti naj bi s kakim čudežnim zdravilom, ali pa s čudežno besedo, učenje ji rečemo psihoterapija, odstranili vse težave, ki jih mučijo. Poraba raznovrstnih pomirjevalnih zdravil se razrašča v zlorabo. Brez dvoma je živčnost znamenje, da nekaj ni v redu, da je treba nekaj narediti, nekaj spreminiti. To pa ne pomeni, da je treba namesto apaurina vzeti adumbrian, ali iti na klimatsko zdravljenje. Pomoč pri zdravniku ni tisto, kar potrebujejo te vrste živčni ljudje. Z njihovim zdravjem namreč ni nič narobe. Čeprav živčnost ni nič izmišljenega in čeprav so njeni znaki resnični, je zanje mogoča tudi drugačna razlaga kot bolezen. Ne pomenijo namreč nič drugega kot to, da se je v življenju nekaj zgodilo, kar je življenje spravilo iz pravega ravnovesja. Živčnost je torej alarm, da z našim življenjem (ne pa z zdravjem) nekaj ni v redu. Dostikrat vidimo, da človek hoče več kot zmora. Nekateri vlečejo breme, ki so si ga sami naložili z največjim naporom, ki jih utruja in pobija. Več biti, več imeti, več postati... vse to je lepo in prav, dokler je v skladu z našimi možnostmi in zmogljivostmi. Ko pa postane naša gonilna sila čisti egoizem, ko ne moremo prenesti, da bi imel sosed česa več, ali kaj boljše in ko zabredemo v strupeno vzdušje jare gospode, kjer vsak zase rine naprej, čez vse in prek vseh, smo seveda resni kandidati za nervoze. Včasih seveda ne moremo govoriti o osebnih krivdi. Živčnost je lahko posledica tega, ker se človek cepi med dve, ali več dolžnosti, ali ko gre za prehude obremenitve v službi in doma. Tudi pretiran strah za samega sebe lahko povzroči živčnost. V vsaki slabosti in prehladu že slutimo najhujše, neozdravljive bolezni. Stisk in težav je nešteto. Veliko je tudi ljudi, ki ne znajo prenašati raznih neizbežnih udarcev. Vse jim je preveč in pretežko — stalno igrajo vlogo trpina. Vse več je tudi nervoz, ki jih sproži notranja praznina — eksistenčni vakuum. Nekateri notranjo praznino zapolnjujejo z nenehnim pehanjem za materialnimi dobrinami, drugi z raznovrstnim uživanjem, zabavanjem ter histeričnim posnemanjem protestniškega, tujege, nenavadnega. Zlasti mladina rada posnema tuje vzornike, čeprav ji pogosto to ni v prid.

Ni res in ni nujno, da bi bili živčni zaradi pospešenega utripa današnjega življenja. Ne bi smelo biti neznosno breme, če v zakonu ne gre vse tako, kot bi moralo. Tudi stanovanje, ki morda ni tako, kot si ga želimo, naj nas ne spravi ob živce. Naši otroci navsezadnje niso le večna skrb in dolžnost, so tudi radost in uteha. Treba je pač prisluhniti zakonu življenja in se potruditi, da bomo svoje življenje spravili v sklad z njim. Če bomo to znali napraviti, bomo manj živčni sami, manj živčne bomo delali ljudi okoli sebe in nam vsem bo lepše.

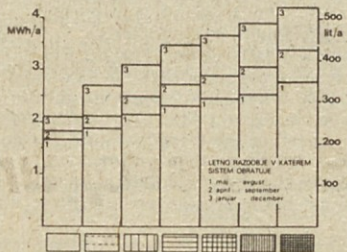
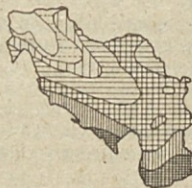
Sašo Medved

razstезno posodo, regulacijsko enoto. Vendar lahko deluje tudi pozimi, če zamenjamo vodo v sprejemniku z protizmrzovalnim sredstvom. Poleg tega imajo te naprave višji izkoristek.

Za konec si oglejmo še, koliko klasične energije lahko prihranimo s sistemom štirih sprejemnikov sončne energije.

Prihranek ni majhen, še posebno če upoštevamo ljudsko modrost kamen na kamen, zrno do zrna...

Kdaj drugič pa o ogrevanju zgradb s soncem in spreminjanju sončne energije v električno.

Recepti

Sladica z jabolki

Za en pekač (emajliran, z roči, ki ga ima vsako gospodinjstvo) rabite:

4 jajca
20 dag sladkorja
20 dag margarine

To zmešate z mešalcem, da postane penasto in naraste.

Nazadnje dodate 20 dag moke, ki ste ji dodali 1 kavino žličko pečilnega praška. Moko vmešate s kuhalnico, ne z mešalcem. Testo vlijete na pomaščen pekač. Na testo stresete 1 poln krožnik na kruhlje narezanih jabolč.

Sladico pečete približno pri 180° (v že prej ogreti pečici) približno 35-40 minut, da zarumeni. Hladno pecivo narežete na poljubne kose. Dober tek!

Dve juhi za vegetarijance

Ohrovtova juha

Sestavine: 1 manjša glava ohrovt, 4 dag masla, 1 žlička moke, 1 dcl kisle smetane, sol, popečene krušne kockice.

Navodilo: oprano, očiščeno in na štiri dele razrezano glavo ohrovt kuhamo v malo slane vode. Ko je ohrovt mehak, ga prepasiramo skozi sito. Na maslu (ali olju) naredimo svetlo prežganje in dodamo prepasiran ohrovt. Dolijemo vroče vode, posolimo in malo pokuhamo. Čez nekaj minut, pred serviranjem začинimo s kislom smetano. Juho ponudimo s prepečenimi kockicami. Količino vode določite sami, glede na to, ali imate rajši bolj redko, ali gostejšo juho.

Smetanova juha

Sestavine: 2 dcl sladke smetane, 1 žlička moke, 1 žlička kumine, limonin sok, popečene kockice kruha, sol.

Navodilo: v slano vodo, ki je zavrela, damo najprej kumino, dodamo 2 dcl smetane, v katero smo vmešali žličko moke. Juho po okusu okisamo z limoninim sokom in polijemo čez prepražene krušne kocke.

Popravek

V 11. številki glasila Iskra, stran 10, je bilo v članku Tranzistorski servo regulator za enosmerne motorje s trajnimi magneti napačno zapisan priimek Semulič, pravilno je Semolič. Za nastalo napako se Branku opravičujemo.

Iskra

Vprašanje moje se glasi:
Kaj vse delate v Iskri,
da se tako iz nje iskri,
ali le Ljubljana je zavita v megli?

V Iskri delajo od fenov do peči,
vmes pridejo še mikserji,
to dobra je tovarna
urejena kot kasarna.

Telefon tu dobiš odlično
ki izgleda, kot da ni resničen.
Vse v tipkah je in belo,
z njim je telefoniranje veselo.

A že tu je nova modna muha,
ki kot ognjenik podatke bruha.
Ne vem, ali ga je izumil Gartner,
a vem, da se imenuje Partner.

Imeniten to je računalnik,
prosim, da pojasnite mi, kdo njegov je stvarnik.
Z njim se imenitno dela,
prodajna sezona z njim bo vesela.

A na žalost, zdaj moram končat,
ker mama me pošilja spat.

OŠ Cvetko Golar-Trata
Dejan Križaj, 5. b,
Škofja Loka

Mali nasveti

Da vam ribe pri pečenju ne bodo razpadle, morajo biti nasoljene vsaj 15 minut, da se sol vpije.

Štruco suhega, starega kruha hočete porabiti. Zavijte kruh za 5 minut v mokro krpo, nato ga odvijte in dajte za 20-25 minut v zmerno toplo pečico.

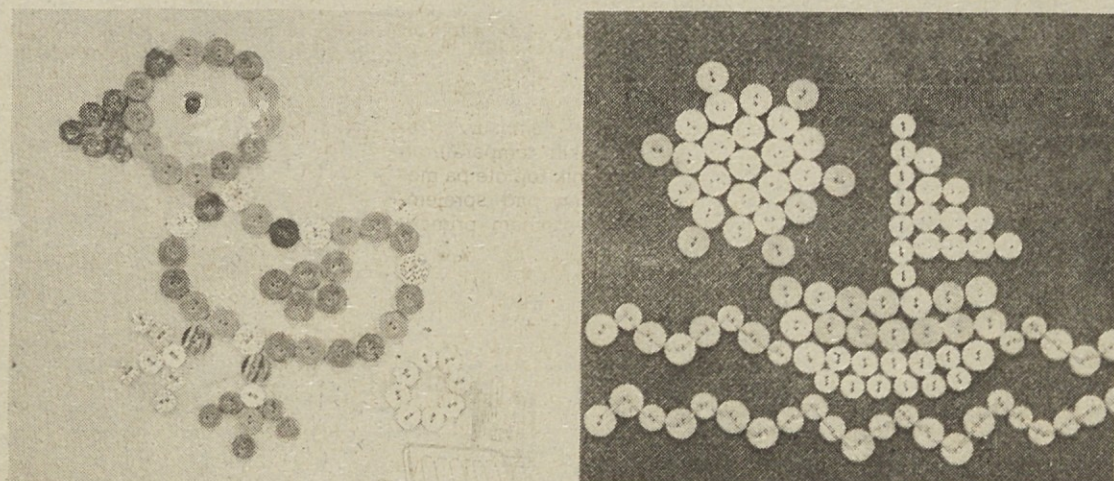
Dobro je vedeti, da se iz enega kilograma svežega mesa dobi približno 60 dkg kuhanega, ali približno 65 dkg pečenega.

Meso in kosti za kuhanje juh dajte izključno v mrzlo vodo. Zaželeno je, da hitro zavre. Peno, ki se napravi v trenutku, ko juha zavre, takoj odstranimo. Nato zmanjšamo gretje toliko, da juha komaj vidno vre. Med kuhanjem juhe ne dolivajte, ker s tem kvarite okus.

Če kuhate riž, ga ne smete mešati. Lahko pa lonec, ali kozico občasno potresete.

Vitamin A in karotini dobro preneseta kuhanje, kislina pa jih uničuje. Solate, npr. korenjevo za manjše otroke začinite z limono, ali kisom tik pred serviranjem.

Najboljšega procelana nikoli ne pomivajte v zelo vroči vodi, ker škodi glazuri.

Sam svoj umetnik

Z varčevanjem in stiskanjem ste le uspeli svoji majhni deklici na novo opremiti sobo. Lepa je in moderna pa vendar veste, da manjka še drobnih stvari, ki bi sobo oživile in kazale, da je tu bivališče petletne Tine. Z nekaj otroškimi slikami bo soba bolj vesela in lepša.

Z malo dobre volje in fantazije pa še s Tinino pomočjo lahko z raznovrstnimi gumbi, ki jih imamo

v vsakem gospodinjstvu (če pa jih ni, jih nekaj cenениh kupimo), naredimo prisrčne slike, ki bodo sobi v okras, vam pa v ponos. Na osttanke blaga narišite preprosto risbo in jo obšijte z gumbi. Končan izdelek bo očka napel med štiri lesene letvice, če pa jih ni pri hiši, ima tudi obrtnik, ki uokvirja, cenene, enostavne okvire, ki bodo poudarili domačo umetnino. Poizkusite, ne bo vam žal!

Zahvala

Ob boleči izgubi naše drage mame

Ane Osterman

se zahvalujemo za darovano cvetje, izrečeno sožalje ter denarno pomoč vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD Števc — številčnik, TOZD ATC — vtične enote, TOZD Terminali — Isicom super

žalujoče hčerke:
Anica Debeljak,
Milena Leber
in Marija Tušek

Iskra Mali oglasi Iskra Iskra

SIEL CRUISE synthesizer (mono poly) in PEAVEY električno kitaro (s kovčkom), oboje z deklaracijo, prodam. Informacije: dopoldne, tel. 213-213, int.: 34-69, popoldne, tel.: 722-443.

Sprejem popoldansko delo na domu. Naslov v Uredništvu glasila. Garsonjero, ali sobo s souporabo kopalnice išče samski možki. Telefon dopoldne: 575-212, int.: 55, ali pod šifro »Predplačilo, ali brez«.

Misli

Edino, česar se je vredno naučiti, so stvari, ki se jih naučimo potem, ko že vse vemo.

Moči, pridobljene v prostem času nam pomagajo, da delo, ne samo obvladujemo, temveč ga tudi spreminjamo.

Kolikor više kdo pride v življenju, toliko bolj je odvisen od nasilne moči drugih

Okras hiše so prijatelji, ki zahajajo vanjo.

Dve leti potrebujemo, da se naučimo govoriti, petdeset let, da se naučimo molčati.

Ste vedeli...

..., da bo po napovedih strokovnjakov leta 2050 največje mesto na svetu Houston v ZDA, kjer je center NASA, ki nam odpira edinstveno okno v — vesolje.

Iskra Križanka Iskra Iskra Iskra Iskra

ISKRA	MESTO V SREDNJI ITALIJI	FRANC. FILOZOF IN ZGO-DOVNIKAR	SLOV. KNJIZEV-NIK FLISAR	DRAGO OZBOLT	STRAST	PREBIVA-LEC TUNISA	SOL-ČETNE KOSLINE	KRIK	ORGAN VOHA	VEZHNIK	KEMIJSKI ELEMENTI	SESTAVIL RUD MURN
USLUŽ-BENEC PREDSTAV-NISTVA												ZNAK V ZODIAKU (HOROSKOP)
UDELE-ŽENEC REVOLUCIJE				DODATEK POGODBE						LITU GRČIJA		
KARENINA				PTIČJA MLADIC								
SMUKEC LOJZEVČ					IVAN TAVČAR			LANKOAT-LETSKA PANOGA	PREMIK TELESA			
ZAVRELA VODA					ZNAČAJ				KRAVATA			
ISKRA	CIRKUSKI UMETNIK	PRIPRAVA ZA VREZOVA-NJE	SAVIN RISTO ČIGAN	LIŠASTA KRAVA	FRANC. AVANTGAR. DISTICAN. DRAMATIK	NOZ ZA BRITJE				IZKUŠEN VOJSKO-VOJJA	SAWYER	KRILLO RIMSKE KONJENICE
SVETNIŠKI SU VELICAST-JE						ZORAVILNA PLJACA		RAKEV CAPIN				
KDOR RAD JE KROMPIR						ZITO SEJ SPOMLADI				KORALNI OTOK		
NEODLO-CER TCO				MAJHNA SRKA TRSKA						TRMOGLA-VOST EP		
OZIROMA		KOOR CIKA	MREŽASTA TKANINA			PRIPRAVA ZA PROJEKCIJE PUSCIC	LIRSKA PESEM	POJAV NA VOZI			1	INDUSTRIJSKA RASTLINA
BISTVO VSEBINA NARAVA			POVABILO KALCU					KODNA VRHNIJICA ANTON JANSA				
JUNAKINJA PISATELJA CARROLLA				POZITIVNA ELEKTRODA						SOLSKI RED KRITIKA		
STAR AVSTRUJSKI SREBRNIK				UNIFORMIRAN SLUŽAB-NIK						FRANC. PISATELJICA		

Šale

Žeja po znanju

»Gospa, vaš Mitja ima veliko željo po znanju,« pohvali učitelj enega izmed svojih učencev. »Da, da,« odvrne mati, »žejo ima po očetu, znanje pa po meni.«

Poklon

Ona: Kadar je nevihta, se vedno tako bojim.« On: »Razumljivo, ko si pa tako privlačna!«

— Vem, da si pil, dragi, toda kaj si pil?

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/1, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica-Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.